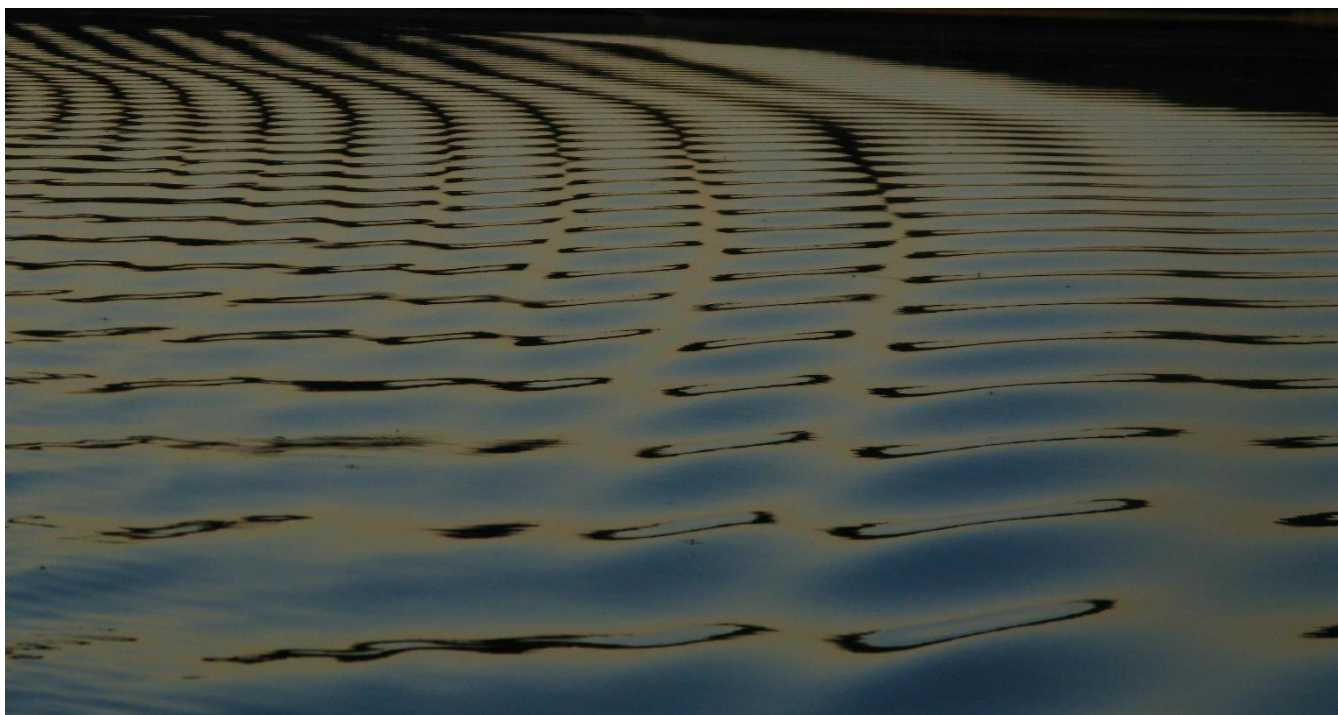

SUVASVEDEN KALATALOUSALUE KÄYTTÖ- JA HOITOSUUNNITELMA 2022-2031

POHJOIS-SAVON KALATALOUSKESKUS RY 2021

Sisältö

1	Johdanto.....	3
2	Suunnitelma Suvasveden osa-alueelle	4
2.1	Perustiedot vesialueesta sekä kalastosta ja kalastuksesta	4
2.1.1	Vesialue ja sen tila	4
2.1.2	Kalakantojen nykytila Suvasvedellä	5
2.1.3	Kalastuksen nykytila Suvasvedellä	8
2.2	Kalakantojen ja kalastuksen tavoitetilat ja osatavoitteet Suvasvedellä.....	9
2.3	Vesialueiden käytön alueellinen suunnittelu ja yhteistoiminnan kehittäminen kalatalousalueella	11
2.3.1	Kalataloudellisesti merkittävät alueet.....	11
2.3.2	Kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuvat alueet ja niillä käytettävät pyydykset.....	12
2.3.3	Vapaa-ajan kalastuksen yhtenäislupa-alueet ja niiden kehittäminen	12
2.3.4	Yhteistoiminnan kehittäminen kalatalousalueella	13
2.4	Toimenpiteet kalakantojen hoitamiseksi ja kalastuksen kehittämiseksi	13
2.4.1	Ehdotukset kalastuksen säätelytoimenpiteiksi	13
2.4.2	Suunnitelma kunnostustoimenpiteistä.....	14
2.4.3	Suunnitelma istutuksista	14
2.4.4	Ehdotukset kalastuksen kehittämistoimenpiteiksi	15
2.4.5	Suunnitelma kalastusta ja kalakantoja koskevan seurannan järjestämisestä	15
3	Suunnitelma virtavesien osa-alueelle.....	16
3.1	Virtavedet ja niiden nykytila.....	16
3.2	Suunnitelma virtavesien kalakantojen kehittämiseksi	16
4	Suunnitelma sivuvesien osa-alueelle	17
4.1	Roikanvesi	17
4.1.1	Roikanveden nykytila.....	17
4.1.2	Suunnitelma Roikanveden kalakantojen ja kalastuksen kehittämiseksi	19
4.2	Kohma	19
4.2.1	Kohman nykytila	19
4.2.2	Suunnitelma Kohman kalakantojen ja kalastuksen kehittämiseksi	20
4.3	Paljakka	20
4.3.1	Paljakan nykytila.....	20
4.3.2	Suunnitelma Paljakan kalakantojen ja kalastuksen kehittämiseksi	21
4.4	Pienvedet	21
4.4.1	Pienvesien nykytila.....	21
4.4.2	Suunnitelma pienvesien kalakantojen ja kalastuksen kehittämiseksi	22
5	Suunnitelma kalastuksen valvonnan järjestämisestä	22
6	Vaelluskalojen, uhanalaisten kalakantojen ja biologisen monimuotoisuuden huomioon ottaminen toimenpiteissä	23

7	Täpläravun ja muiden vieraslajien huomioon ottaminen toimenpiteissä	26
8	Ehdotus kalastuksenhoitomaksuina kerättävien varojen omistajakorvauksiin käytettävän osuuden jakamiseksi	27
9	Alueellinen edunvalvonta	27
10	Suunnitelma viestinnästä	28
11	Käyttö- ja hoitosuunnitelman toimeenpano	29
12	Vaikuttavuuden arviointi ja suunnitelman päivitys	29
13	Viitteet	29

Työn tilaaja: Suvasveden kalatalousalue

Suunnitelman laatija: Janne Partanen

Päiväys: 16.11.2021

Päivitetty 26.9.2022

1 Johdanto

Suvasveden kalatalousalue sijaitsee Itä-Suomessa Kuopion kaupungin, Leppävirran ja Tuusniemen kuntien alueella. Alue sijoittuu maantieteellisesti noin 40 km kaakkoon Kuopion kaupungista. Suvasveden kalatalousalue rajoittuu idässä Vaikkojoki-Juojärven kalatalousalueeseen, etelässä Heinäveden reitin kalatalousalueeseen, lännessä Kallaveden kalatalousalueeseen ja pohjoisessa Nilsin reitin kalatalousalueeseen.

Kuva 1. Kalatalousalueen sijainti ja rajat

Kalatalousalueen vesien pinta-ala on Kalpa-aineiston perusteella yhteensä 29 220 ha. Kalatalousalue koostuu selkeästä keskusjärvestä Suvasvedestä sekä

siihen liittyvistä samassa tasossa olevista pienemmistä järvistä Roikanvedestä, Paljakkavedestä ja Kohmasta. Kalataloudellisesti merkittäviä virtavesikohteita alueella on suhteellisen vähän ja virtavesikohteet ovat luonteeltaan puromaisia. Kalatalousalueeseen kuuluu näiden lisäksi pienvesinä lampia sekä pieniä järviä.

Vuonna 2016 voimaan tullut kalastuslaki (379/2015) edellyttää, että uudet perustetut kalatalousalueet laativat alueilleen käyttö- ja hoitosuunnitelman. Käyttö- ja hoitosuunnitelmassa kuvataan kalatalousalueen toiminnan tärkeimmät päälinjat kalavarojen hoidolle. Yksityiskohtaiset vuositasen tavoitteet kirjataan päivitettäviin toimintasuunnitelmiin. Käyttö- ja hoitosuunnitelman laatiminen perustuu parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon ja suunnitelmien sitovuus ja painoarvo on myös aikasempia kalastusalueiden vastaavia suunnitelmia suurempi.

Käyttö- ja hoitosuunnitelman tavoitteena on edistää kalavarojen hoitoa. Kalavarojen hoitoa on tarpeen pyrkiä edistämään kalastuslain yleisen hengen mukaisesti, jolloin keskeisiä asioita ovat mm. kalavarojen käytön kestävyys, vapaa-ajan ja kaupallisen kalastuksen toimintaedellytysten parantaminen, kalojen luontaisen elinkierron ja lisääntymisen turvaaminen sekä vaelluskalakantojen elinkierron turvaaminen.

Suunnitelma on laadittu ”ohjauspyörä” periaatteella, jolloin suunnitelmaa voidaan päivittää ja muuttaa olennaisilta osilta. Suunnitelman voimassa oloaika on lähtökohtaisesti 10 vuotta eli se ajoittuu pääasiassa vuosien 2020 – 2030 väliselle ajanjaksolle. Ympäristössä, luonnonolosuhteissa, kalastuksessa sekä kalakannoissa saattaa tapahtua merkittäviä muutoksia tällä ajanjaksolla. Myös tutkimus- ja seurantatietoa saadaan koko ajan lisää. Nyt suunnitelmassa esitettävät asiat saattavat menettää merkitystään tai niitä on tarpeen täsmentää. Ohjauspyörä -periaate mahdollistaa suunnitelman muokkaamisen tarpeen mukaan tulevilla 10 vuoden ajanjaksolla.

Suunnitelmassa kalatalousalue on jaettu kolmeen osa-alueeseen. Osa-alueet käsittävät kalatalousalueen pääjärven Suvasveden, alueen virtavedet sekä Suvasveteen liittyvät sivujärvet ja järvimäiset pienvedet. Osa-alueiden suunnitelmassa on keskitytty esittämään oleelliset asiat kunkin osa-alueen kannalta sekä tärkeimmät toimenpiteet eri osa-alueiden käytöstä seuraavalle kymmenelle vuodelle.

2 Suunnitelma Suvasveden osa-alueelle

2.1 Perustiedot vesialueesta sekä kalastosta ja kalastuksesta

2.1.1 Vesialue ja sen tila

Vuoksen vesistöalueeseen kuuluvan Suvasveden (04.273.1.001) pinta-ala on 19 800 ha ja sen vesipinta-ala käsittää noin 74 % kalatalousalueen pinta-alasta. Pinta-alaltaan Suvasvesi on Suomen 18. suurin järvi. Suvasvesi on suurikokoinen, vähähumuksinen ja karu järvi, jonka ekologinen tila on luokiteltu erinomaiseksi.

Suvasveden kalatalousalueella on Kalpa-aineiston perusteella 145 osakaskuntaa tai vesialueen omistajaa. Näistä 59 osakaskuntaa on pinta-alaltaan yli 50 ha. Kaikkien vesialueen omistajien toiminta ei ole

järjestäytynyttä ja etenkin pienten vesialueen omistajien kalataloudellinen toiminta on vähäistä.

Suvasvedestä tekee alueellisesti poikkeuksellisen sen syntyhistoria. Suvasveden pääaltaiden arvioidaan syntyneen kahden meteoriitin törmäyksestä, jonka seurauksena nykyinen Suvasvesi on kraaterijärvi. Meteoriittien törmäyksestä on syntynyt kaksi suurta selkävesialuetta, Kukkarinselkä ja Haapaselkä, jotka ovat nykyisen Suvasveden suurimmat selkäalueet. Kukkarinselkä on myös huomattavan syvä, sillä sen suurin syvyys on noin 90 m.

Suvasvedessä on noin 700 saarta, suurimpia saaria ovat Vuorisalo (843 ha), Pouhansaari (451 ha) ja Tuohisalo (387 ha). Suvasveden saaristosta osa kuuluu Natura 2000 – verkostoon ja lisäksi alueella on myös yksityisesti suojeltuja saaria.

Suvasveden kautta kulkee vesiliikenneväylä Etelä-Kallaveden ja Heinäveden reitin välillä. Suvasvedeltä pohjoiseen pääsee myös merkittyä pienveneväylää Nilsin reitin vesialueille.

Suvasvettä ei varsinaisesti säännöstellä, mutta Suvasveden alapuolisella vesialueella Heinäveden reitillä sijaitseva Karvion kosken pohjapato vaikuttaa Suvasveden korkeuteen. Suvasvesi saa suurimman tulovirtaaman Kallavedestä ja lisäksi merkittävä virtaama tulee pohjoisesta Nilsin reitiltä Summan kanavan kautta. Siten myös Kallaveden-Unnukan säännöstely vaikuttaa Suvasveden veden korkeuteen tulovirtaaman kautta (Dnro ISAVI/95/04.09/2011).

2.1.2 Kalakantojen nykytila Suvasvedellä

Suvasveden kalakantojen tilasta on olemassa osakaskunnilta tiedusteluilla kerättyä tietoa (Taulukko 1.). Vuosina 2016-2017 toteutettiin laaja selvitys alueen kalastuksesta ja kalakantojen tilasta osakaskuntatiedustelulla (Pyykkönen 2017). Vuosien 2016-2017 tiedustelun tavoitteena oli saada tietoa uuden käyttö- ja hoitosuunnitelman laatimisen tueksi. Osakaskunnille toteutettiin uusi tiedustelu vuoden 2020 alussa, jonka tavoitteena oli saada tarkentavaa tietoa alueen kalastosta ja kalastuksesta. Lisäksi kalakantojen tilasta on saatu tietoa säännöllisellä kirjanpitokalastuksella.

Taulukko 1. Suvasveden tärkeimmät saalisajit ja niiden kantojen arvioitu tila.

	Alkuperä	Esiintyminen	Kutualueet	Kannan tila	Hoitotarve
Hauki	Luontainen	Koko alue	Runsaasti	Erinomainen	Ei tarvetta
Ahven	Luontainen	Koko alue	Runsaasti	Hyvä	Ei tarvetta
Made	Luontainen	Koko alue	Runsaasti	Hyvä	Ei tarvetta
Kuha	Istutettu	Pohjois- ja eteläpää	Ei tiedossa	Kohtalainen	Istutus
Muikku	Luontainen	Koko alue	Runsaasti	Erinomainen	Tasainen pyynti
Siika	Istutettu/luontainen	Koko alue	Runsaasti	Hyvä	Istutus
Taimen	Istutettu/luontainen	Koko alue	Vähän	Kohtalainen	Istutus, kutupaikkakunnostus
Järvilohi	Istutettu	Kukkarin- ja Haapaselkä	Ei kutualuetta	Kohtalainen	Istutus
Nieriä	Istutettu	Kukkarin- ja Haapaselkä	Ei tiedossa	Heikko	Istutus
Harjus	Istutettu	Jakamo	Ei tiedossa	Heikko	Istutus

Osakaskuntatiedustelujen perusteella Suvasvedellä on tyypillisten saalislajien ahvenen ja hauen kantojen tila hyvä. Ahven- ja haukikannat arvioidaan vahvoiksi ja elinvoimaisiksi. Ahventa pidetään vapaa-ajankalastuksessa haluttuna saalislajina. Myös haukea pyydetään paljon ja hauella on myös merkitystä kaupallisessa kalastuksessa.

Muikku on Suvasveden merkittävin saalislaji kaupallisessa kalastuksessa. Myös vapaa-ajankalastukselle muikku on merkittävä saalislaji, jota pyydetään verkoilla. Muikkukannan arvioidaan olevan hyvä ja elinvoimainen. Muikkukannan tilan seurannassa käytetään hyväksi kaupallisilta kalastajilta saatavaa tietoa, jota kertyy etenkin troolikalastuksen myötä. Muikkukanta on ollut Suvaksella vahva viimeisen kymmenen vuoden ajan ja sitä on voitu kalastaa kestävästi myös kaupalliseen tarkoitukseen. Kaupallisen kalastuksen on myös arvioitu tasaavan muikkukannan luontaista vaihtelua ja säännöllistä kaupallista troolikalastusta pidetään myös oikein mitoitetuna muikkukantaa hoitavana toimenpiteenä.

Madekannat arvioidaan Suvasveden alueella kohtalaiseksi tai hyviksi. Made on yksi kaupallisessa kalastuksessa hyödynnettävä laji ja sillä on myös merkitystä vapaa-ajankalastuksessa.

Suvasvedellä esiintyy erittäin uhanalaista luonnonkutuista järvitaimenta. Luonnonkutuisen järvitaimenen alkuperä on pääasiassa Heinäveden reitin kalatalousalueen koskialueilla, Karvion ja Kermankoskilla. Tutkimustiedon mukaan osa näiden koskien luonnonkutuisista taimenista vaelttaa ylävirtaan Suvasvedelle syönnösvaellukselle ja pääasiallinen syönnösalue on silloin Suvasveden suurilla selkävesillä. Kalatalousalueen purokohteilla on myös viime vuosina tehty kunnostuksia sekä mätirasiaistutuskokeiluja taimenen luontaisen lisääntymisen käynnistämiseksi. Purokunnostuksista on saatu viitteitä taimenen kotiuttamisen mahdollisuuksista, mutta toistaiseksi näiden purokohteiden poikastuotanto ei ole ollut kovin merkittävää.

Luonnonkutuisen taimenen lisäksi kalatalousalueella esiintyy istutettua taimenta. Kalatalousalueen järviolueille poikasistutuksilla luotu taimenkanta on tarkoitettu kalastettavaksi ja istutetulla taimenkannalla on pyritty nostamaan alueen kalataloudellista arvoa. Kalastustiedustelujen perusteella taimen on haluttu saaliskala, mutta taimenkannan arvioidaan heikentyneen viime vuosina. Kalastustiedustelusta saadun palautteen luotettavuutta heikentää se, että vastaajien joukossa on ollut ainoastaan vähän vetouistelun harrastajia.

Alueen suurilla selkävesillä esiintyy järvilohia, jonka alkuperä on täysin istutusten varassa. Järvilohi istutuksilla on pyritty nostamaan alueen kalataloudellista merkitystä ja se on etenkin vetouistelijoiden keskuudessa haluttu saalis. Järvilohen on todettu kasvavan erinomaisesti Suvasvedellä, sillä vahva muikkukanta mahdollistaa nopean kasvun. Kalastustiedustelujen perusteella järvilohi on haluttu saaliskala, mutta järvilohikannan arvioidaan heikentyneen viime vuosina. Kalastustiedustelusta saadun palautteen luotettavuutta heikentää se, että vastaajien joukossa on ollut ainoastaan vähän vetouistelun harrastajia.

Suvasvedellä esiintyy luonnonvaraisena pienikasvuista järvisiikaa ja istutettua suurikasvuista planktonsiikaa. Planktonsiika vaatii kutupaikalta virtaavaa vettä, eikä kalatalousalueella ole planktonsiikalle sopivia kutualueita.

Järvisiikakannan arvioidaan olevan Suvasvedellä hyvä, pienikokoisen siian pyyntiä harjoitetaan kuitenkin melko vähäisesti alueella. Planktonsiian kasvu on alueella hyvä ja sitä voidaan pyytää harvoilla verkoilla. Molempien siikamuotojen pyyntiä on vähentänyt alueella esiintyvä haukimato, joka on myös ollut esteenä laajemmalle siian kaupalliselle kalastukselle.

Suvasveden pohjoisosassa Vehmersalmen seudulla sekä eteläosassa esiintyy istutuksista peräisin olevaa kuhaa. Pohjoisosassa arvioidaan tapahtuvan kuhien siirtymistä Suvasveden alueelle Kallaveden vahvoista kuhakannoista Vehmersalmen kautta. Paikoitellen on olemassa merkkejä siitä, että kuha menestyy hyvin ja kanta on ollut kasvussa. Kuhan luontaisesta lisääntymisestä alueella ei ole tarkempaa tietoa. Yleisesti Suvasveden keskeiset selkävedet eivät ole kuhalle lajityypillisintä elinympäristöä, sillä kuha menestyy hyvin etenkin rehevämmissä ja sameammissa vesistöissä. Kuhalle sopivimpia alueita Suvasvedellä ovat selkävesiä rehevämät lahtialueet. Osakaskuntatiedustelun perusteella kuha on haluttu saalislaji vapaa-ajankalastuksessa.

Vuosituhanen vaihteessa Suvasvedellä toteutettiin mittavia nieriän kotiutusistutuksia. Tavoitteena oli saada kotiutettua nieriä Suvasveteen ja parantaa äärimmäisen uhanalaisen saimaannieriän kannan tilaa. Istutuksilla saatiin aikaiseksi kohtalainen nieriäkanta, jonka saalismäärä alkoi vähentyä istutusten lopettamisen jälkeen. Saaliin vähenemisen myötä on arvioitu nieriän istuttaminen kannattamattomaksi Suvasveden alueella. Merkkejä nieriän luontaisesta lisääntymisestä on kuitenkin ajoittain havaittu, sillä nieriän poikasia saadaan satunnaisesti sivusaaliina muikkuverkoista. Nieriän kutupaikkoja alueella ei tunneta eikä myöskään nieriäkannan tilasta ole tarkkoja tietoja. Nieriäkannan arvioidaan kuitenkin olevan heikko, sillä nieriäsaalis on nykyisin vähäinen verrattuna voimakkaan istutuksen aikoihin.

Suvasveteen istutettiin myös erittäin harvinaista järvikutuista harjusta vuosituhanen vaihteessa. Tavoitteena oli kotiuttaa harjus Suvasveteen kalataloudellisen arvon nostamiseksi. Istutustoimenpiteitä tehtiin Jakamon alueella, missä arvioidaan olevan harjuksen elinympäristöksi parhaiten sopivaa aluetta. Harjusistutuksista kehittyi kohtalainen harjuskanta ja saaliiksi saatiin myös suurikokoisia yksilöitä. Harjuksen kalastuksen suosio ei kuitenkaan ollut arvion mukaan sen mukaista, että säännöllisiä istutuksia olisi kannattanut jatkaa. Nykyisin harjuksia kuitenkin edelleen saadaan saaliiksi satunnaisesti. Harjuksen kutualueita selvitettiin poikasnuottauksilla vuonna 2009 (Sundell), jolloin merkkejä harjuksen kudusta ei löydetty. Nykyisen kannan suuruudesta ei ole olemassa tarkkaa tietoa, mutta harjuksia saadaan edelleen toisinaan saaliiksi. Yleisesti tiedetään harjuksen elinalueen sijaitsevan Jakamon alueella ja kannan tila arvioidaan heikoksi.

Vuosien 2010-2020 välisenä aikana kalatalousalueen (entinen kalastusalue) kalaistutukset on tehty pääasiassa järvilohella ja järvitaimenenella. Järvilohi- ja taimenistutukset on toteutettu pääasiassa kaksivuotiailla istukkailla keskimäärin noin 1600 kpl/vuosi/laji. Kaksivuotiaiden istukkaiden on todettu jäävän hyvin kalatalousalueen vesialueille ja niillä arvioidaan saatavan paras tuotto järvilohi- ja taimenistutuksista. Lisäksi järvilohi-istutuksia on toteutettu kahden kesän vanhoilla sekä kolmevuotiailla poikasilla. Järvilohen ja taimenen lisäksi kalatalousalue on istuttanut vuosien 2010-2020 välisenä aikana kahtena vuotena pieniä määriä nieriää Suvasveteen sekä siikaa ja kuhaa pieninä määrinä pääasiassa Roikkaan ja Kohmaan.

2.1.3 Kalastuksen nykytila Suvasvedellä

Suvasvedellä kalastetaan passiivisilla pyydyksillä osakaskuntien luvilla (Pyykkönen 2017). Osakaskunnat hoitavat pääasiassa itse lupien myynnin ja päättävät myynnistä osakaskuntien ulkopuolisille jäsenille. Verkkokalastuksen sekä muiden passiivisten pyydysten käytön on todettu vähentyneen Suvasveden alueella vuosituhannen vaihteen jälkeen.

Kalatalousalue myy vetouisteluun sopivaa lupaa yhteislupa-alueelle. Yhteislupa-alue käsittää Kukkarinselän ja Haapaselän alueet sekä osan Suvasveden pohjoisosasta ja merkityn venevälän lähialueet Vehmersalmelle saakka. Pääsääntöisesti yhteislupa-alueesta on rajattu pois alle 10 m syvyiset ranta-alueet. Vetouistelu on alueella suosittua ja alueen vetovoimasta uistelijoiden keskuudessa kertoo se, että merkittävä osa vetouistelojoista on ulkopaikkakuntalaisia.

Muu viehekalastus tapahtuu pääasiassa kalastonhoitomaksun sallimalla tavalla. Heittokalastus on suosittu viehekalastuksen muoto kuin vetouistelu alueen lahtivesillä, missä vetouistelun lupien saaminen on hankalampaa ja toisaalta vesialueen pirstaloituminen suosii enemmän heittokalastusta.

Kaupallisessa kalastuksessa käytetään pyydyksinä pääasiassa troolia ja verkkoja. Kaupalliseen kalastukseen luvat myöntää osakaskunnat. Osakaskuntien myöntämien lupien on todettu olevan riittäviä kaupallisen kalastuksen harjoittamiseen.

Osakaskuntatiedustelun yksikkösaaliin perusteella avovesikauden verkkokalastuksen tärkein saalislaji on muikku. Harvoilla verkoilla pyydetään eniten ahventa, lahnaa ja haukea. Lisäksi avovesikaudella harvoilla verkoilla kalastettaessa kuha, lohi, made, siika ja taimen ovat merkittäviä saalislajeja. Talvikaudella verkkokalastuksessa hauki, kuha ja made ovat tärkeimmät saalislajit. Kuhasaaliilla on merkitystä etenkin Suvasveden eteläosassa sekä Vehmersalmen alueella.

Muiden passiivisten pyydysten tärkeimmät saalislajit ovat hauki ja ahven. Lisäksi saadaan saaliiksi jonkin verran madetta ja särkeä.

Vapakalastusvälineillä ahven ja hauki ovat tärkeimmät saalislajit. Ahventa pyydetään etenkin pilkkimällä. Heittokalastuksen tärkein saalislaji on hauki.

Yhteislupa-alueella vetouistelua harrastavien kalastuksesta ja saaliista ei ole olemassa tarkkaa tietoa. Halutuimmat saalislajit etenkin kalatalousalueen ulkopuolelta tulevien vetouistelijoiden keskuudessa ovat taimen ja järvilohi. Vetouistelu on pysynyt viimeisen 10 vuoden ajan suhteellisen suosittuna, minkä perusteella myös saalista saadaan. Muita tavoiteltavia vetouistelussa ovat kuha ja hauki, joka oli osakaskuntatiedustelun perusteella merkittävä saalislaji.

Kalatalousalueen kirjanpidon perusteella osakaskuntien pyydysyksikköjen myynti on vähentynyt vuoden 2010 jälkeen. Vuosien 2010-2017 välisenä aikana osakaskuntien myydyt pyydysyksikkömäärät olivat suurimmillaan vuonna 2011 (22 244 yksikköä) ja matalimmillaan vuonna 2017 (15 229

yksikköä). Osakaskuntien uistinlupien myynti on kuitenkin pysynyt entisellä tasollaan vuoden 2010 jälkeen.

Kalatalousalueen myymien vetouistelulupien myynti on vuoden 2010 jälkeen kappalemääräisesti vähentynyt, mutta lupien tuotto on pysynyt samalla tasolla kohonneen lupahinnan ansiosta. Tämän perusteella nykyisen hinnan voi arvioida olevan osalle harrastajista liian korkea, mutta kalavesien tuoton näkökulmasta nykyinen hintataso ei kuitenkaan ole liian korkea.

Kalastusta tukevia rakenteita kalatalousalueella ovat veneenlaskupaikat Hormanlahdessa, Enonniemessä, Vehmersalmessa, Mustinlahdessa ja Hirvolanniemessä. Veneilijöille rakennettuja rantaumispaikkoja on Paimensaaressa, Lehto-Piipossa ja Metsä-Rajossa.

Suvasvedellä saa käyttää pohjaverkkopyynnissä yli 10 metrin syvyysalueilla 55 mm tai harvemmalla solmuvälillä olevia verkkoja. Solmurajoitus mahdollistaa useimpien tavoiteltavien kalalajien pyynnin ja esimerkiksi planktonsiikaa on mahdollista pyytää 55 mm solmuvälin verkoilla. Kaupallisessa kalastuksessa 55 mm solmukoko on todettu hyväksi, koska saalisvarmuus on hyvä ja saaliskalat ovat kaupallisen käyttöön sopivan kokoisia. Kuluttajat haluavat pääasiassa keskikokoisia kaloja, jolloin suurten kalayksilöiden myynti voi olla haastavaa.

Suvasveden pääaltaalla on käytössä harvojen verkkojen osalta silmäkorajoiutus 65 mm pinta- ja välivesipyynnissä. Muikkuverkot poislukien pinta- ja väliverkkojen silmäkoon on oltava 65 mm tai suurempi. Tällä määräyksellä on haluttu parantaa taimen- ja järvilohi-istutusten tuottavuutta (Pyykkönen 2007).

2.2 Kalakantojen ja kalastuksen tavoitetilat ja osatavoitteet Suvasvedellä

Yleisenä tavoitteena alueen kalakantoja hoidetaan siten, että kalavesien tuotto olisi mahdollisimman hyvä. Uhanalaisten tai taantuneiden kalalajien kantoja pyritään vahvistamaan sille tasolle, että myös näitä kalakantoja pystytään hyödyntämään tulevaisuudessa.

Toimenpiteiden ansiosta kalastusmahdollisuudet ovat tulevaisuudessa edelleen hyvät vapaa-ajankalastuksessa sekä kaupallisessa kalastuksessa. Kalastus pysyy tärkeänä osana kalatalousalueella asuvien ja kiinteistöjä omistavien henkilöiden toiminnassa ja kalatalousalueen vedet houkuttelevat myös kalatalousalueen ulkopuolelta kalastajia alueelle.

Osatavoite 1. Alueen vaeltavan luonnonkutuisen taimenen kanta elpyy. Alueella syönnösvaelluksella käyvien taimenkantojen vaellusreittien kalastussäädöksillä turvataan vaelluskalojen liikkuminen kutualueiden ja syönnösalueiden välillä. Alueen omien virtavesien poikastuotantomahdollisuuksia parannetaan. Toimenpiteiden onnistumista seurataan mm. saalisilmoituksista saadun tiedon avulla. Luontaisesti lisääntyvien vaeltavien taimenkantojen tilan seurannassa tehdään myös yhteistyötä Heinäveden reitin kalatalousalueen kanssa. Tavoitteen onnistumista mitataan Heinäveden reitin alueelta saadulla tiedolla vaeltavan taimen kannan tilan muutoksesta.

Osatavoite 2. Nieriäkannan tila ja nieriän luontaisen lisääntymisen mahdollisuudet selvitetään. Nieriäkannan tilaa edistetään tiedon lisääntymisen perusteella tarpeellisilla toimenpiteillä. Tavoitteena on saada merkittävä kartalle havaintoja nieriän esiintymisestä sekä tehdä rajauksia nieriän esiintymisalueesta.

Osatavoite 3. Järvikutuisen harjuksen kannan tila selvitetään sekä pyritään kartoittamaan harjuksen kutupaikat Suvasvedellä. Harjuskannan tilaa edistetään tiedon lisääntymisen perusteella tarpeellisilla toimenpiteillä. Tavoitteena on saada merkittävä kartalle havaintoja harjuksen esiintymisestä sekä tehdä rajauksia harjuksen esiintymisalueesta.

Osatavoite 4. Järvilohen ja taimenen poikasistutusten tuottavuutta seurataan saalisilmoitusten avulla. Vetouisteluluvan hankkija veloitetaan antamaan saalisilmoitus kalenterivuoden päätteeksi. Saalisilmoituksilla hankittavaa tietoa käytetään apuna kalastuksen järjestämisessä sekä istutusten suunnittelussa. Saalisilmoitukset kerääminen toteutetaan sähköisellä menetelmällä. Tavoitteen onnistumista mitataan järvilohen ja taimenen saalismäärien muutoksella.

Osatavoite 5. Kaupallisen kalastuksen vaikutusta alueen kalakantoihin seurataan saalistietojen perusteella. Saalistiedoista saatavan tiedon perusteella kalatalousalue voi antaa suosituksia tai tehdä päätöksiä kaupallisen kalastajien määrästä sekä pyyntialueista. Tavoitteen onnistumista mitataan kaupallisen kalastuksen saaliin kehityksellä ja kaupallisen kalastuksen kannattavuudella.

Osatavoite 6. Alueen houkuttelevuus vetouistelijoiden keskuudessa säilyy ja kehittyy. Muiden vapaa-ajankalastajien kalastusmahdollisuuksia parannetaan yhteislupa-alueiden kehittämällä. Tavoitteen onnistumista mitataan myytyjen kalalupien määrällä ja tiedusteluista saatavalla palautteella.

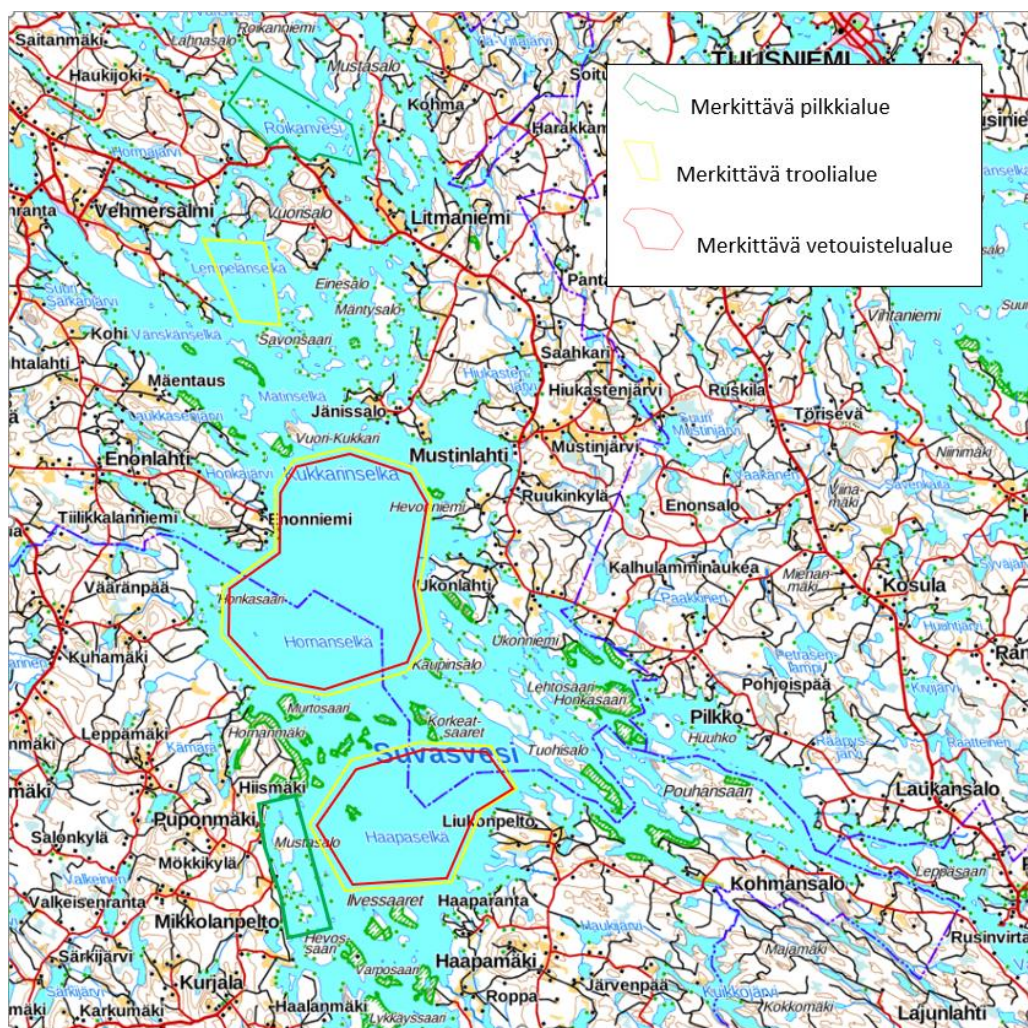
Osatavoite 7. Kaupallisen kalastuksen toimintaedellytykset pysyvät hyvinä ja niitä kehitetään tarpeen mukaan. Kaupallisen troolipyynnin taso pidetään lähtökohtaisesti entisen kaltaisena ja troolipyynnin vaikutuksia muikkukantaan seurataan saalistietojen perusteella. Päätoimisten kaupallisten kalastajien verkkokalastus mahdollisuudet pidetään hyvinä ja niitä kehitetään tarpeen mukaan. Kaupallisen särkikalojen pyyntiä kehitetään tarpeen mukaan. Tavoitteen onnistumista mitataan muikkukannan kehityksellä sekä kaupallisen kalastuksen ja kalastajien määrällä.

Osatavoite 8. Kalatalousalue saa käyttökelpoista tietoa alueen kalakannoista, kalastuksesta ja kalastajista. Tietoa käytetään perusteena kalastuksen ohjauksessa ja säätelyssä sekä kalakantojen hoidossa. Tavoitteen onnistumista mitataan osatavoitteen aiheista tuotettujen raporttien määrällä.

2.3.1 Kalataloudellisesti merkittävät alueet

Vapaa-ajankalastuksesta vetouistelua harrastetaan eniten yhteislupa-alueella. Yhteislupa-alue sijoittuu pääasiassa Kukkarinselälle ja Haapaselälle. Nämä ovat myös merkittävimmät taimenen ja järvilohen syönnösalueet.

Kalastusmatkailun tarpeisiin kalatalousalueella on runsaasti mahdollisuuksia. Viehekalastukseen sopii käytännössä lähes kaikki kalatalousalueen vedet lukuunottamatta virtavesikohteita ja puroja. Suvasvedellä on paljon rauhallisia ja luonteeltaan erämaisia alueita, missä kalastuspaine on vähäinen. Nykyisin kalastusmatkailijoista suurin osa tulee kuitenkin Suvasvedelle vetouistelemaan lohikaloja. Kalastusopaspalvelu on toistaiseksi alueella vähäistä ja suurin osa kalastusmatkailijoista on omatoimimatkailijoita.

Kuva 2. Kalataloudellisesti merkittävät alueet Suvasvedellä.

2.3.2 Kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuvat alueet ja niillä käytettävät pyydykset

Suvasveden suurimmat selkävedet sopivat hyvin muikun trooli-, isorysä ja nuottapyyntiin. Alueella on kalastettu säännöllisesti viimeisen kymmenen vuoden aikana 3 eri troolilla ja muikkukanta on pysynyt koko tämän ajan elinvoimaisena. Säännöllisen muikunpyynnin on arvioitu tasoittavan muikkukannan luontaista vaihtelua, minkä seurauksena muikkukannan romahduksia ei ole esiintynyt alueella.

Kaupalliseen verkkopyyntiin sopii selkävesien lisäksi myös Suvasveden muut alueet. Kaupallista verkkopyyntiä harjoitetaan etenkin talviaikaan ja kaupallisen verkkopyyntin tärkeimmät saalisajit ovat hauki, made ja kuha.

Osakaskunnat vastaavat lähtökohtaisesti aina kaupalliselle kalastukselle myönnettävistä luvista. Troolilupien hinnoittelu perustuu osakaskuntien omille periaatteille, eikä niitä ole yleensä sidottu yksikköhintoihin.

Poikkeustapauksessa ELY-keskuksella on oikeus myöntää kalastuslupia kalastuslain 13 § mukaisesti. Poikkeustilanne voi syntyä, jos kaupallinen kalastaja ei saa kalastuslupia haluamalleen alueelle ja ELY-keskus arvio alueen kalakannat alihyödynnetyiksi. Tällaisten poikkeustapausten varalta on käyttö- ja hoitosuunnitelman laadittu liitteenä esitettävä alustava hintataulukko. Hintataulukko perustuu pinta-alaan ja sitä voidaan käyttää ELY-keskuksen myöntämien lupien hinnoittelun perusteena. Liitteenä oleva hintataulukko on laadittu käyttö- ja hoitosuunnitelman teon aikaan perustuen sen hetkiseen arvioon yleisestä hintatasosta. Lopullinen hinta määräytyy luvan antamisen aikaisen hintatason mukaan ja hyväksytään kalatalousalueen kokouksessa ennen käyttöön ottoa.

Liitteenä olevaa taulukkoa ei ole tarkoitus käyttää osakaskuntien lupahinnoittelun ohjeena, vaan osakaskunnat edelleen hinnoittelevat suunnitelmakaudella kalastusluvat omille vesialueille omien periaatteidensa mukaisesti. Liitetaulukon hinnastoa sovelletaan ainoastaan käyttö- ja hoitosuunnitelman kuvassa 2. esitetyille merkittävälle troolialueille ELY-keskuksen myöntämissä luvissa.

2.3.3 Vapaa-ajan kalastuksen yhtenäislupa-alueet ja niiden kehittäminen

Vetouisteluun on nykyisin saatavilla kalatalousalueen myynnissä oleva lupa, jolla saa kalastaa yhteislupa-alueella. Nykyinen yhteislupa-alue arvioidaan olevan riittävä lajin harrastamiseen, mutta yhteislupa-aluetta olisi myös mahdollista laajentaa nykyisestä. Suunnitelman voimassa oloaikana vetouisteluluvan aluerajaus tarkastetaan ja lupamyynnin jatkuminen turvataan uusilla sopimuksilla osakaskuntien kanssa.

Vetouisteluluvan lisäksi kehitetään kalatalousalueen myyntiin lupa yhdelle lisävavalle kevytuisteluun. Yhden lisävavan kevytuistelulupa hinnoitellaan varsinaista vetouistelulupaa halvemmaksi. Yhden lisävavan kevytuistelu sopii erinomaisesti kaikilla venetyypeillä ja suurempien selkäalueiden lisäksi myös rikkonaisemmilla vesialueella harrastettavaksi kalastusmuodoksi.

Suvasvesi ja sen suurimmat sivuvesistöt soveltuvat kirkkaan veden laadun ansiosta sukelluskalastukseen, tuulastukseen ja jousikalastukseen. Näillä

kalastusmuodoille kehitetään oma erikoiskalastuslupa, joka kattaa etenkin matalia ranta-alueita.

Kevytuistelun sekä sukelluskalastuksen harrastamiselle pyritään neuvottelemaan mahdollisimman laaja yhteislupa-alue. Nämä kalastusmuodot sopivat hyvin selkävesien lisäksi myös pienipiirteisimmille vesialueille, joten näiden alueiden yhteislupa-alue voi olla laajempi kuin vetouistelulle neuvoteltava yhteislupa-alue.

Yhteislupa-alueita kehitettäessä otetaan myös huomioon mahdollisuus järjestää eri lajien kalastuskilpailuja kalatalousalueella.

2.3.4 Yhteistoiminnan kehittäminen kalatalousalueella

Suvasveden kalatalousalueella on tarve vesialueiden yhdistämisille etenkin pienten osakaskuntien osalta. Vesialueiden omistamisen pirstaleisuus vaikeuttaa päätöksen tekoa kalavesien tehokkaasta hoidosta ja käytöstä. Suurempien vesialuekokonaisuuksien kesken asioista on helpompi sopia sekä tehdä tarpeellisia päätöksiä.

Selkeän ja pysyvän yhteistoiminnan järjestämiseksi osakaskuntia kannustetaan yhdistymään viereisten alueiden kanssa mahdollisimman laajoiksi aluekokonaisuuksiksi. Tällöin myös pinta-ala kohtaiset kustannukset laskevat yhdistämisvaiheessa. Vaihtoehtona osakaskuntien yhdistämiselle voidaan suositella kalastusoikeuksien vuokraamista.

Kalatalousalue kannustaa järjestäytymiseen ja yhdistymiseen kalatalousalueen kotisivuilla tapahtuvalla tiedotuksella. Tiedotuksessa esitetään yhdistymisestä saatavia hyötyjä sekä annetaan käytännön ohjeita yhdistämisen helpottamiseksi.

Yhteistoiminnan kehittämiseksi osakaskuntien on tarpeen toimittaa ajantasalla olevat yhteistiedot kalatalousalueen käytettäväksi. Yhteistiedot laitetaan näkyville kalatalousalueen kotisivuilla osakaskuntakartan kanssa.

2.4 Toimenpiteet kalakantojen hoitamiseksi ja kalastuksen kehittämiseksi

2.4.1 Ehdotukset kalastuksen säätelytoimenpiteiksi

Kalastuksen säätelytoimenpiteillä pyritään turvaamaan olemassa olevien kalakantojen hyvä tila sekä kalavesien hyvä tuotto. Säätelytoimenpiteillä halutaan parantaa istutusten tuottoa ja parantaa pitkällä aikavälillä vesialueelta saatavaa tuottoa. Kalastuksen säätelyssä pyritään noudattamaan yhden kutukerran periaatetta, mikä tarkoittaa pyynnin kohdistamista kalakannan siihen osaan, joka on ehtinyt kutea vähintään yhden kerran elämänsä aikana.

Kalatalousalueen vesillä esiintyvä luonnonkutuinen taimen asettaa vaatimuksia kalastuksen säätelytoimenpiteistä. Kalastuksen säätelyn apuna käytetään Vuoksen taimenenhoito-ohjelman ohjeistusta ja linjauksia. Verkkokalastusta säädellään taimenen vaelluksen turvaamiseksi keskeisillä vaellusreiteillä. Verkkokalastuksessa ei voida erotella luonnokutuisia ja istutettuja taimenkantoja toisistaan, vaan verkko pyytää molempia kantoja valikoimatta.

Kalatalousalue asettaa kalastusrajoituksia vaelluskalojen vaellusreiteille sekä säätelee ohjeistuksellaan vaelluskalojen syönnösalueiden kalastusta. Kalastuksen säätely voi pitää sisällään ajallisia ja/tai alueellisia rajoituksia, kalastuskieltoalueiden rajausta sekä muutoksia alamittasäädöksiin. Lisäksi pyynnille voidaan asettaa perustelluista syistä muita rajoituksia, kuten esimerkiksi lajikohtaisia saaliskiintiöitä. Kalastuksen säätelyssä otetaan tarvittaessa huomioon vaelluskalojen lisäksi myös muut kalalajit.

Kalastuksensääätelytoimet kuvataan tarkemmin käyttö- ja hoitosuunnitelman liitteessä (Ehdotus kalastuksen säätelytoimista Suvasvedellä vuosina 2022-2030). Kalastuksensääätelytoimia voidaan muuttaa käyttö- ja hoitosuunnitelman voimassaolon aikana, jolloin laaditaan uusi liite kalastuksensääätelytoimista.

2.4.2 Suunnitelma kunnostustoimenpiteistä

Suvasveden alue on ympäristön tilan suhteen erinomaisessa kunnossa eikä kiireellisiä vesistön kunnostarpeita ole. Merkittävimmät kunnostustarpeet ovat virtavesialueilla, joista on kerrottu tarkemmin suunnitelman kappaleessa 3.

2.4.3 Suunnitelma istutuksista

Istutettavat kalalajit ja niiden kannat on koottu taulukkoon 2. Istutuksissa käytetään eri kalalajien kannanhoidollisista syistä tiettyjä viljeltyjä kalakantoja, jolloin maan laajuisesti kalakannat eivät pääse sekoittumaan.

Taulukko 3. Suvasvedellä istutuksessa käytettävät lajit ja niiden kannat.

Laji	Kanta
Järvitaimen	Vuoksen vesistön kanta
Nieriä	Kuolimon kanta
Järvilohi	Vuoksen vesistön kanta
Kuha	Paikallinen kanta tai aikaisemmin käytetyt
Plankton siika	Koitaajoen kanta
Järvisiika	Saarijärven Pyhäjärvi, Muut kannat
Muut kalalajit	Vaaditaan aina ELY-keskuksen lupa
Jokirapu	Vaaditaan aina ELY-keksuksen lupa

Suvasveden kalaistutuksissa pääpaino on lohikaloissa. Rasvaeväleikattua järvilohia ja taimenta istutetaan alueelle pyyntikelpoisten kantojen ylläpitämiseksi. Järvilohella ja taimenella on todettu olevan erinomainen kasvunopeus ja viihtyvyys Suvasveden alueella. Järvilohi- ja taimenistutuksilla voidaan nostaa merkittävästi alueen kalataloudellista arvoa ja kalastusmatkailullista kiinnostavuutta.

Planktonsiikaa ja järvisiikaa voidaan istuttaa alueelle kalastusta vastaavalla tavalla. Haukimadon esiintyminen on vähentänyt siiankalastuksen innokkuutta, mutta on myös olemassa viitteitä haukimadon vähenemisestä. Siiankalastuksen lisääntyessä myös istutuksia voidaan lisätä.

Nieriää voidaan istuttaa soveltuville alueille, mikäli sopivia poikasia saadaan. Nieriän luonnonkudun esiintymistä selvitetään ja mahdollisuuksien mukaan

pyritään parantamaan luontaisen lisääntymisen kehittymistä istutusten lisäksi.

Kuhaa käytetään istutuskalana pääasiassa Suvasveden eteläosissa sekä Vehmersalmen alueella. Suvasvesi ei ole kuhalle kaikkein lajityypillisin elinympäristö, joten kuhaa ei kannata pitää ensisijaisena istutuslajina Suvasvedellä.

Tällä hetkellä muiden kalalajien istutusta ei arvioida tarpeelliseksi Suvasvedellä. Muiden kalalajien istutusta voidaan harkita tapauskohtaisesti olosuhteiden muuttumisen tai uuden tiedon lisääntymisen perusteella. Muita mahdollisia istutuslajeja ovat mm. ankerias, toutain, hauki, suutari, lahna säyne, kirjolohi ja karppi.

Rapuistutuksissa käytetään aina jokirapua. Jokirapuistutuksista sovitaan aina tapauskohtaisesti ELY-keskuksen kanssa.

2.4.4 Ehdotukset kalastuksen kehittämistoimenpiteiksi

Kalatalousalue edistää mahdollisuuksien mukaan rantautumispaikkojen rakentamista. Suvasvedellä rantautumispaikkojen rakentamisen mahdollisuuksia rajaavat luonnonsuojelualueet ja niihin liittyvät rakentamismääräykset.

Nykyinen kalastusinfra arvioidaan pääasiassa riittäväksi eikä kiireellistä kalastusinfraa lisäystarvetta ole.

2.4.5 Suunnitelma kalastusta ja kalakantoja koskevan seurannan järjestämisestä

Alueella on toteutettu jo aikaisemmin kirjanpitokalastusta. Kirjanpitokalastusta jatketaan aikaisempaan tapaan, jolloin kirjanpidosta saatava aineisto ajoittuu huomattavasti suunnitelmakautta pidemmälle ajanjaksolle. Laadukkaalla kirjanpitoaineistolla saadaan käyttökelpoista tietoa alueen kalakantojen tilasta. Kirjanpitoaineistosta koostetaan vuosittain esitys kalastuksen tuloksellisuudesta ja tulokset myös esitetään osana pitempiä aikaista seurantaa. Tällä tavalla mahdollisia muutoksia kalakannoissa pystytään havainnoimaan tehokkaasti. Kirjanpitokalastuksessa aineiston keruu pyritään muuttamaan sähköiseen muotoon suunnitelmakauden aikana.

Tämän lisäksi osakaskunnissa voidaan toteuttaa kalastustiedusteluja tarpeen mukaan. Suunnitelmakauden aikana kalastustiedusteluissa pyritään siirtymään sähköisiin tiedusteluihin. Osakaskunnille myös suositellaan oman saalistilaston keräämistä lupamyynnin yhteydessä. Osakaskuntien keräämillä saalistilastoilla olisi mahdollista saada käyttökelpoista tietoa etenkin selkävesialueiden kalastuksesta.

Kaupallisen kalastuksen saalistietojen avulla voidaan arvioida etenkin muikkukannan tilaa. Muikkukannan tilan seuranta on oleellista alueen merkittävimmän saalislajin hoidossa ja hyödyntämisessä.

Kalatalousalue käyttää merkittävän osan tuloistaan taimen- ja järvilohikantojen hoitoon. Näiden lajien merkittävimpiä hyödyntäjiä ovat vetouistelun harrastajat verkkokalastajien ohella. Vetouistelun harrastajien

kalastuksesta Suvasvedellä on nykyisin vähän tutkittua tietoa ja on tärkeää selvittää vetouistelun saalismääriä mm. istutustoiminnan tuloksellisuuden arvioimiseksi. Yhteislupa-alueelle hankittavan vetouisteluluvan ehdoksi voidaan asettaa velvollisuus vastata saalistiedusteluun kauden lopussa. Tiedustelu toteutetaan sähköisenä sähköpostitiedusteluna tai kalatalousalueen omien nettisivujen saalisilmoitustoiminnon avulla.

Tiedustelujen ja kirjanpitokalastuksen lisäksi kalastuksen seurannassa voi olla tulevaisuudessa hyötyä nyt kehitteillä olevalla Oma kala-palvelulla. Oma kala-palvelussa kalastajat voivat ilmoittaa sähköisesti saaliitaan ja palvelun kautta saatava tieto voi olla tulevaisuudessa tärkeä osa kalastuksen seurantaa.

3 Suunnitelma virtavesien osa-alueelle

3.1 Virtavedet ja niiden nykytila

Kalatalousalueella ei sijaitse vesipinta-alaltaan merkittäviä virtavesialueita. Alueen virtavesialueet ovat luonteeltaan puromaisia ja niiden suurin kalataloudellinen arvo on potentiaalisina taimenen lisääntymisalueina. Alueen virtavesillä ei ole muuten suoranaista kalastuksellista arvoa, sillä pääsääntöisesti niissä on kalastus kielletty. Osalla virtavesialueilla arvioidaan olevan merkitystä ravustukselle, mutta rapukantojen tilasta virtavesialueilla ei ole olemassa tarkempaa tietoa.

Kalatalousalueen eteläosassa sijaitsevat Lylyjoki, Vaahtovanjoki, Varpasenjoki, Välijoki, Rummukanjoki, Haapasenjoki ja Lapinjoki on rajattu kalastushoitomaksun kalastusoikeuden ulkopuolelle.

Suvasveden eteläosaan laskevalla Vaahtovanjoella toteutettiin vuonna 2018 kalataloudellinen kunnostus ja yläosalla sijaitsevan Kuoppalansahin vaelluseste poistettiin ELY-keskuksen toimesta vuoden 2021 aikana. Kuoppalansahin vaellusesteen poisto mahdollistaa nykyisin kalojen vapaan liikkumisen Vaahtovanjoen yläpuolisille jokiosuuksille. Näitä ovat Varpasenjoki, Välijoki, Rummukanjoki, Haapasenjoki ja Lapinjoki.

Näiden jokikohteiden lisäksi alueella on toteutettu vaellusesteiden poistoja ja mätirasia-istutuksia Mustinjoella, Koirajoella, Myllyjoella ja Rääpysjoella. Mätirasia-istutusten tulosten perusteella ainakin Mustinjoella ja Koirajoella on käyttämätöntä taimenen lisääntymisaluepotentiaalia (Sarpakunnas 2019). Enonlahteen laskevalla Tiilikkalanjoella on arvioitu olevan taimenkannalle potentiaalista lisääntymisaluetta ja Tiilikkalanjoelle on myös olemassa valmis kunnostussuunnitelma (Sivonen 2017). Lisäksi osakaskuntatiedustelun perusteella Heinäjoella ja Ropanjokella voisi olla potentiaalia taimenen lisääntymisalueina. Nämä kohteet vaativat kuitenkin tarkempaa selvitystä ennen kuin mahdollisista toimenpiteistä voidaan päättää.

3.2 Suunnitelma virtavesien kalakantojen kehittämiseksi

Virtavesien kalakantojen kehittämisen tavoitteet liittyvät taimenen kutu- ja poikastuotantomahdollisuuksien parantamiseen. Alueen virtavedet ovat luonteeltaan pienipiirteisiä ja lähtökohtaisesti niissä ei tulla harjoittamaan tutkimukseen liittyvän kalastuksen ja mahdollisen ravustuksen lisäksi muuta kalastusta käyttö- ja hoitosuunnitelman voimassaolon aikana.

Ely-keskuksen toteuttama Kuoppalansahin vaellusesteen poisto mahdollistaa kalojen vapaan liikkumisen vaellusesteen yläpuolisten alueiden ja Suvasveden välillä. Kalataloudellisen arvon nostamiseksi Vaahtovanjoen yläpuoliset virtavesialueet kartoitetaan taimenen kutu- ja poikastuotantopotentiaalin suhteen. Kartoitus toteutetaan tarvittaessa ostopalveluna ja kartoituksen tuloksista laaditaan raportti. Tulosten perusteella päätetään mahdollisista jatkotoimista.

Vaahtovanjoen yläpuolisten virtavesialueiden taimenen poikastuotantopotentiaali pyritään ottamaan maksimaaliseen hyötykäyttöön. Alueella toteutetaan tarvittaessa elinympäristökunnostuksia tavoitteen saavuttamiseksi. Taimenkannan syntymiseksi alueella toteutetaan istutuksia mätirasioilla tai vastakuoriutuneilla poikasilla.

Vaahtovanjoen ja Vaahtovanjoen yläpuolisten virtavesialueiden kalaston tilaa seurataan esimerkiksi sähkökoekalastusten tai kutupesäseurantojen avulla. Seurannasta saadun tiedon perusteella päätetään tulevista toimenpiteistä ja kalastusjärjestelyistä.

Mustinjoella ja Koirajoella selvitetään tarvittavat toimenpiteet taimenen poikastuotantopotentiaalin käyttöönottamiseksi. Taimenen poikastuotannon parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet pyritään toteuttamaan suunnitelmakauden aikana.

Kalatalousalueella sijaitsevalle Tiilikkelanjoelle on laadittu aikaisemmin kunnostussuunnitelma. Kunnostussuunnitelman toteuttamista pyritään edistämään suunnitelmakauden aikana.

Virtavesien hoidosta saadaan myös toimenpiteiden edistyessä uutta päivittyvää tietoa, joka vaikuttaa tehtäviin jatkotoimenpiteisiin. Virtavesikunnostusten tuloksellisuutta arvioidaan tehdyistä toimenpiteistä riippuen vuosittain tai viimeistään 2026 ja 2030 suunnitelmakauden puolivälissä ja lopussa.

4 Suunnitelma sivuvesien osa-alueelle

Suvasveden merkittävimmät sivuvesistöt ovat Roikanvesi, Kohma ja Paljakka. Roikanvesi ja Kohma sijaitsevat Suvasveden altaan pohjoispuolella ja Paljakka eteläpuolella. Näiden lisäksi kalatalousalueeseen kuuluu pienempiä järvi- ja lampivesiä.

Roikanvesi, Kohma ja Paljakka ovat vesiyhteydessä Suvasveteen ja myös samalla vesipinnantasolla. Näiden vesialueiden hoidossa ja käytössä voidaan soveltaa samoja periaatteita kuin pääjärven Suvasveden hoidossa ja käytössä. Tässä suunnitelman osiossa on esitelty tarkennuksia sivu- ja pienvesien ominaisuuksista sekä oleellisia asioita, jotka otetaan huomioon sivu- ja pienvesien hoidossa ja käytössä.

4.1 Roikanvesi

4.1.1 Roikanveden nykytila

Roikanveden vesipinta-ala on noin 1660 ha ja se on pinta-alaltaan suurin Suvasveden sivuvesistä. Roikanvesi luokitellaan karuksi kirkasvetiseksi

järveksi ja sen ekologisen tilan arvioidaan olevan erinomaisella tasolla. Roikanvedellä on nähtävissä kuitenkin hienoista rehevöitymistä ja Roikanvesi on veden laadultaan hieman Suvasvettä rehevämpi. Roikanveden veden laatua heikentäviä tekijöitä ovat maa- ja metsätalouden sekä asutuksen aiheuttama kuormitus.

Roikanveden kautta kulkee merkitty veneväylä Suvasvedeltä pohjoiseen Nilsin reitin kalatalousalueen puolelle. Raja kalastusalueiden välillä kulkee Summan kanavassa. Yleisiä veneenlaskupaikkoja Roikanvedellä on Lapinsalmessa sekä Summankanavalla ja lisäksi Iso-Ollin saareissa sijaitsee tuli- ja rantautumispaikka.

Roikanveden merkittävimmät saalislajit ovat luontaisesti lisääntyvät hauki, ahven, lahna ja muikku (Pyykkönen 2017). Hauki, ahven ja lahna kannat ovat Roikanvedellä vahvat ja elinvoimaiset. Muikkukannassa on jonkin verran luontaista vaihtelua, mutta Roikanveden keskeisillä alueilla muikkukanta on kuitenkin säilynyt kalastettavana vuosituhannen vaihteesta saakka (Taulukko 2.).

Taulukko 2. Roikanveden tärkeimmät saalislajit ja kalakantojen arvioitu tila.

	Alkuperä	Esiintyminen	Kutualueet	Kannan tila	Hoitotarve
Hauki	Luontainen	Koko alue	Runsaasti	Erinomainen	Ei tarvetta
Ahven	Luontainen	Koko alue	Runsaasti	Erinomainen	Ei tarvetta
Made	Luontainen	Koko alue	Runsaasti	Hyvä	Ei tarvetta
Kuha	Istutettu	Kohma	Ei tiedossa	Kohtalainen/hyvä	Istutus
Lahna	Luontainen	Koko alue	Runsaasti	Erinomainen	Hoitopyynti
Muikku	Luontainen	Roikka	Runsaasti	Kohtalainen	Tasainen pyynti
Siika	Istutettu/luontainen	Roikka	Runsaasti	Hyvä	Istutus
Taimen	Istutettu/luontainen	Roikka	Ei kutualueita	Heikko	Satunnainen istutus

Roikanvedellä on vahvat särkikalakannat. Paikallisesti rehevöityneillä lahtialueilla särkikalakannat arvioidaan paikoin haitallisen suuriksi.

Istutuskaloista etenkin planktonsiika menestyy Roikanvedellä hyvin ja kasvaa kookkaaksi. Siian elintarvikekäyttöä on kuitenkin haitannut alueella esiintyvä haukimato. Haukimadon vaikutuksesta siiankalastuksen merkitys alueella on vähentynyt.

Kuhaistutukset ovat tuottaneet Roikanvedelle heikon kuhakannan, jonka luontaisesta lisääntymisestä ei ole varmuutta. Hyvinä muikkuvuosina myös istutettu taimen menestyy Roikanvedellä.

Roikanvedellä kalastetaan aktiivisesti pyydyksillä ja vapavälineillä. Ahvenen pilkkiminen on Roikanvedellä erittäin suosittua. Heittokalastajien kohteena on ahvenen lisäksi hauki. Vetouistelu on vähäisempää johtuen Roikanveden rikkonaisuudesta luonteesta ja sopivan yhteislupa-alueen puuttumisesta.

Pyydyskalastuksessa verkko- ja katiskapyynti on suosittua. Verkkokalastuksessa haluttuja saalislajeja ovat muikku, lahna, siika, hauki ja ahven. Katiskapyynti kohdistuu pääasiassa ahvenen ja hauen pyyntiin.

Roikanvedellä kalastetaan osakaskuntien luvalla, joista osa myy pyydyslupia myös osakaskunnan ulkopuolisille jäsenille. Vapakalastus perustuu pääasiassa kalastonhoitomaksun kalastusoikeuteen, vetouistelun harrastajat hankkivat tarpeelliset luvat osakaskunnilta. Roikanveden kalastus on luonteeltaan vapaa-ajankalastusta, kaupallista kalastusta alueella ei harjoiteta.

4.1.2 Suunnitelma Roikanveden kalakantojen ja kalastuksen kehittämiseksi

Roikanvedellä hauki- ja ahvenkantoja voidaan tarvittaessa hoitaa kalastuksen säätelyllä. Nykyisen tasoinen kalastus ei kuitenkaan heikennä näiden lajien kantojen elinvoimaisuutta ja tällä hetkellä kalastuksen säätelylle ei ole tarvetta.

Lahnakantoja ja muita särkikalakantoja voidaan hoitaa tarvittaessa voimakkaammalla pyynnillä. Pyyntiä tulisi keskittää rehevöityneimmille alueille, missä särkikalakantojen on jo todettu olevan haitallisen suuria. Nämä alueet sopisivat erinomaisesti myös kaupallisen särkikalapyynnin alueiksi.

Muita kalastusta edistäviä toimenpiteitä alueella voisi olla vesikasvillisuuden poisto eniten rehevöityneiltä alueilta. Ennen vesikasvillisuuden poistoa tulee kuitenkin kartoittaa kohdealueet ja laatia erillinen suunnitelma vesikasvillisuuden poistolle.

Istutuslajina Roikanvedellä käytetään ensisijaisesti siikaa ja istutusten määrää pyritään suhteuttamaan kalastuspaineeseen. Siikaistutusten tuloksellisuutta voidaan seurata kirjanpitokalastuksen avulla. Myös siian kasvunopeudesta voidaan tehdä päätelmiä istutusten tuottavuudesta.

Kuhaa voidaan myös käyttää istutuskalana, sillä petokalana kuha voi auttaa myös särkikalakantojen säätelyssä. Roikanvedellä on vahva luontainen ahvenkanta, joten kuhaistutusten määrien tulee olla maltillisia. Kuha ja ahven voivat kilpailla jossakin määrin elintilasta, joten liiallisella kuhaistutuksilla ei tule vaikuttaa Roikanveden ahvenkannan hyvään tilaan.

Vapaa-ajankalastusta voidaan edistää Roikanvedellä yhteislupajärjestelmää kehittämällä. Vesialueiden kehittämisen kannalta myös Roikanvedellä olisi hyvä yhdistää vesialueen hallinnointia suuremmiksi kokonaisuuksiksi, jolloin tulevaisuudessa myös kalastuksen ja kalaston hoidon järjestäminen olisi helpompaa.

4.2 Kohma

4.2.1 Kohman nykytila

Kalatalousalueen pohjoisosassa sijaitsevan Kohman vesipinta-ala on noin 640 ha. Kohma on vesiyhteydessä Roikanveteen ja vesipinnaltaan samassa tasossa Roikanveden ja Suvasveden kanssa. Selkein vesiyhteys Roikanveteen on Kohman pohjoispäädyssä lähellä Summan kanavaa. Toinen vesiyhteys on Kohman eteläpäädyssä kaivetun Haisovan kanavan kautta, minkä kautta pienveneellä on mahdollista kulkea.

Kohma on veden laadun suhteen ekologiselta luokitukseltaan erinomaisessa tilassa. Veden laadussa on kuitenkin paikallisesti havaittu heikentymistä ja

lahtivesillä rehevöitymistä. Kohmalla veden laatua heikentää haja-asutuksen ja maaviljelyn lisäksi jonkin verran myös metsätalouden ojitus.

Kohman kalasto on Roikanveden kanssa hyvin samankaltainen. Merkittävimmät saalisajit ovat luontaisesti lisääntyvät hauki, ahven, lahna ja muikku. Hauki-, ahven- ja lahnakannat ovat Kohmalla vahvat ja elinvoimaiset (Pyykkönen 2017).

Istutuskaloista planktonsiika on menestynyt Kohmalla ja planktonsiian kasvu on ollut Kohmalla hyvä. Siian elintarvikekäyttöä on myös Kohmalla haitannut haukimadon esiintyminen.

Kohmalla kalastetaan pyydyksillä osakaskuntien luvilla. Kalastustiedustelun perusteella kalastus keskittyy selvästi avovesikauteen, mikä selittyy osittain suhteellisen runsaasta vapaa-ajanasutuksesta. Vapakalastus perustuu pääasiassa kalastonhoitomaksun kalastusoikeuteen.

Kaupallista kalastusta Kohmalla ei nykyisin harjoiteta.

4.2.2 Suunnitelma Kohman kalakantojen ja kalastuksen kehittämiseksi

Kohmalla luontaisesti lisääntyvien kalakantojen tilaan voidaan tarvittaessa vaikuttaa kalastuksen säätelyllä. Nykyisin kalastuspaine arvioidaan Kohmalla vähäiseksi eikä kalastuksen säätelylle ole tarvetta.

Kohmalla voidaan käyttää istutuslajina planktonsiikaa, jonka on todettu menestyvän Kohmalla. Kuhaistutuksia voidaan toteuttaa harkinnan mukaan, sillä pienimuotoinen kuhaistutus voi tuottaa alueelle myös lisäarvoa.

Kohmalla on mahdollista toteuttaa pienimuotoisesti särkikalajien kaupallista kalastusta. Järven pienehkö koko ei kuitenkaan mahdollista kovin suurta pyyntipainetta ja siten Kohma voisi sopia lisäalueeksi kaupalliseen särkikalajien pyyntiin.

4.3 Paljakka

4.3.1 Paljakan nykytila

Kalatalousalueen eteläosassa sijaitsevan Paljakan vesipinta-ala on noin 1140 ha ja suurin syvyys on 16 m. Paljakka on veneellä kuljettavassa vesiyhteydessä Suvasveteen Pöljänsalmen ja Turpeensalmen kautta. Paljakka on myös samassa vedenpinnan tasossa Suvasveden kanssa.

Paljakka on veden laadun suhteen erinomaisessa ekologisessa tilassa. Paljakan veden laadussa on nähtävissä lievää rehevyyttä ja talvella syvänteissä saattaa näkyä happipitoisuuden laskua.

Paljakkaveden kalasto on pääasiassa vastaavankaltainen kuin muissakin Suvasveden suurissa sivuvesissä Roikanvedellä ja Kohmalla. Luonnonkutuslajista kalalajeista hauki, ahven, lahna ja muikku ovat merkittävimmät saalisajit. Muikkukannan arvioidaan heikentyneen Paljakassa viimeisen 10 vuoden aikana, lahnakanta on taas hieman

runsastunut. Hauki- ja ahvenkantojen arvioidaan pysyneen vahvoina ja elinvoimaisina (Pyykkönen 2017).

Istutetuista kalalajeista kuha ja planktonsiika ovat menestyneet Paljakassa. Kuhaistutusten arvioidaan tuottavan hyvin ja Paljakassa kuha on nykyisin pyydetyin kalalaji. Kuhan luontaisesta lisääntymisestä Paljakassa ei ole tarkempaa tietoa, mutta todennäköisesti että kuha lisääntyy nykyisin Paljakassa.

Paljakassa esiintyy myös jokirapua. Jokirapu on haluttu saalis, mutta jokiravun arvioidaan vähentyneen viimeisen 10 vuoden aikana. Syytä jokiravun vähenemiselle ei tiedetä.

Paljakkavedellä kalastus keskittyy suurelta osin avovesikauteen. Kalastustiedustelun perusteella lähes 80 % kalastajista kalastaa pelkästään avovesikaudella. Yleisesti kalastajat kokevat Paljakkavedellä kalastusjärjestelyiden ja kalastuksen laadun olevan hyvällä tasolla. Vähäistä haittaa on koettu kalojen makuvirheiden osalta sekä pyyntirajoituksista.

Paljakassa kalastetaan pyydyksillä osakaskuntien luvilla. Vapakalastus perustuu pääasiassa kalastonhoitomaksun kalastusoikeuteen, eikä Paljakassa ole käytössä kalastuksen yhteislupa-alueita. Kaupallista kalastusta Paljakassa ei nykyisin harjoiteta.

4.3.2 Suunnitelma Paljakan kalakantojen ja kalastuksen kehittämiseksi

Paljakassa on nykyisin vahvat hauki- ahven ja lahnakannat. Hauen ja ahvenen kalastusta voidaan tarvittaessa säädellä kalastusmääräyksillä, mutta nykyisessä tilanteessa erityiselle kalastuksen säätelylle ei ole tarvetta. Lahnakannan arvioidaan kasvaneen ja lahnan sekä muiden särkikalojen kantojen arvioidaan kestävän nykyistä suurempaa kalastusta. Särkikaloja olisi mahdollista kalastaa myös kaupallisesti Paljakassa.

Kuha on halutuin saaliskala Paljakassa ja istutustoiminnassa kuha on Paljakan tärkein laji. Kuhaistutusten tuottoa voidaan tarvittaessa parantaa kalastusmääräyksillä kuhan alimitasta ja käytettävistä pyydyksistä. Planktonsiikaa voidaan istuttaa kalastuspaineen mukaisesti.

Jokiravun pyyntiä ja suojelu ohjataan kalatalousalueelle erikseen laadittavan jokiravun suojelusuunnitelman mukaisesti.

4.4 Pienvedet

4.4.1 Pienvesien nykytila

Järvimäisiä pienvesiä kalatalousalueella on 253 kpl. Yhteispinta-ala näillä pienvesillä on noin 3100 ha. Pienvesistä ei pääsääntöisesti ole veneellä kuljettavaa vesiyhteyttä Suvasveteen tai Suvasveden suurimpiin sivuvesiin. Pienvedet voivat olla myös Suvasveteen nähden eri vesipinnantasossa.

Pienvesien veden laadun ekologinen tila on pääasiassa hyvä tai erinomainen. Pienvesiä kuormittaa maa- ja metsätalous sekä haja-asutus. Yksittäinen pistekuormitus voi vaikuttaa suhteellisesti enemmän pienvesistössä kuin

suuremmassa järvioltaassa ja siksi osa pienvesistä on Suvasveden pääallasta huonommassa ekologisessa tilassa.

Pienvesien yleisimmät kalalajit ovat ahven, hauki ja särki. Osassa järvissä voi esiintyä myös madetta tai lahnaa. Istutuskaloista planktonsiika menestyy osassa pienvesiä hyvin.

Pienvesien kalastus perustuu osakaskuntien lupiin tai vapakalastuksessa kalastonhoitomaksun kalastusoikeuteen. Tyypillisimmin pienvesien kalastus tapahtuu paikallisesti asuvan tai vapaa-ajan kiinteistön omistavan osakkaan toimesta. Osa pienvesistä arvioidaan kalastoltaan vähäarvoiseksi tai vähän kalastetuksi.

4.4.2 Suunnitelma pienvesien kalakantojen ja kalastuksen kehittämiseksi

Yleisesti pienvesillä ei ole tarvetta erityisempään kalastuksen säätelyyn suhteellisen vähäisen kalastuspaineen takia. Monien pienvesien kalataloudellista arvoa voidaan parantaa planktonsiikaistutuksilla. Siikaistutukset kannattaa kohdistaa etenkin sellaisille kohteille, joissa on aikaisemmin todettu hyvä siiankasvu.

Pienvesien kalaston hoidossa mahdollisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi vesiyhteyksien parantaminen ruoppaamalla. Umpeenkasvaneiden vesiyhteyksien ruoppaaminen parantaa kalojen liikkumista ja nostaa vesistön kalataloudellista arvoa. Mahdolliset kunnostustoimet arvioidaan tapauskohtaisesti ja niiden toteuttamisesta laaditaan oma erillinen suunnitelma kohteittain.

5 Suunnitelma kalastuksen valvonnan järjestämisestä

Kalastuksenvalvonnan päämäärä on kalastuksen laillisuuden ja luvallisuuden varmistaminen. Kalastuksenvalvonnan kohtaana ovat kalastuslain ja -asetuksen säännökset, ELY-keskuksen vahvistamat alueelliset kalastusmääräykset sekä paikalliset, alueelliset ja valtakunnalliset kalastusluvut.

Valvontaa kohdistetaan tasapuolisesti kaikkiin kalastajaryhmiin, jolloin myös kalastajien ja vesialueen omistajien on helpompi hyväksyä valvonnan tarpeellisuus. Tulevalla suunnitelmakaudella erityishuomio kalastuksenvalvonnassa kohdistetaan verkkojen solmuvälisäännösten noudattamiseen sekä kalastuskieltoalueiden noudattamiseen. Kalastuksenvalvonnassa kiinnitetään huomiota myös saaliin oikeanlaiseen käsittelyyn. Kalastuksenvalvonnassa suurin panostus kohdistetaan ajallisesti kevääseen jäiden lähdön jälkeiseen aikaan sekä syys-marraskuulle loppuvuodesta.

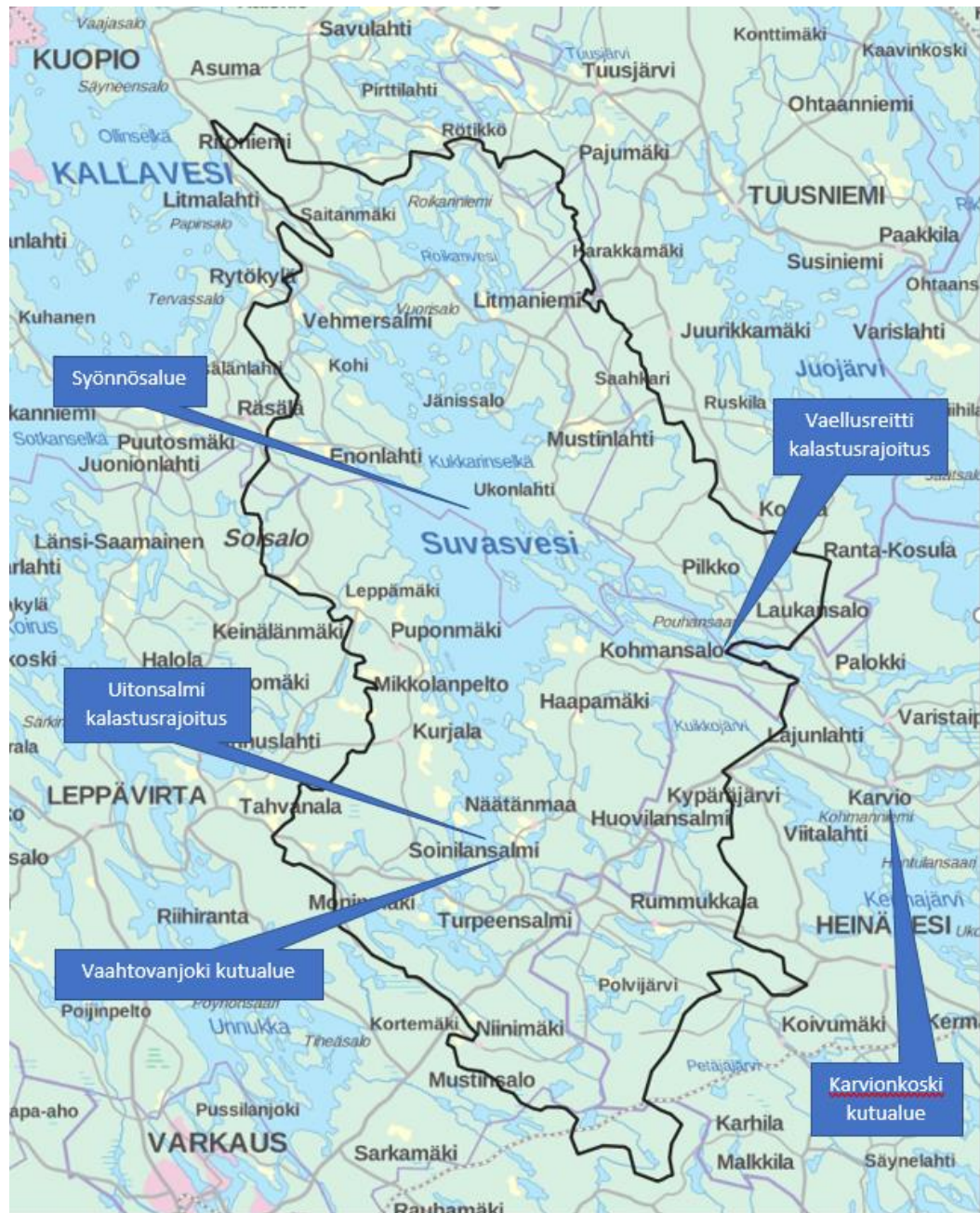
Kalastuksenvalvontaa toteutetaan sekä kalatalousalueen että osakaskuntien toimesta. Kalastuksenvalvonnasta laaditaan raportti, jonka perusteella kalatalousalue voi suunnitella tulevaa valvontaa ja kohdistaa valvontaa tarpeellisille alueille. Kalastuksenvalvonnan raportoinnista ilmenee valvontaan käytetty aika sekä tarkistettujen pyydysten ja kalastajien määrä. Lisäksi raportoidaan luvatta kalastaneiden määrä, epäiltyjen rikkomusten määrä sekä huomautusten tai tutkintapyyntöjen määrä.

Kalastuksenvalvontaa voidaan kehittää mm. mobiilisovellutusten avulla, jolloin valvontareitit ja tapahtumat voidaan kirjata sähköiseen muotoon. Valvontasopimuksilla osakaskuntien kanssa voidaan tehostaa kalastuksen valvontaa, jolloin kattavilla valvonta-alueilla pystytään paremmin seuraamaan kalatalousalueen kalastusta. Vaelluskaloihin ja vieraslajiehin liittyvässä kalastuksen säätelyssä voidaan tehdä myös yhteistyötä viranomaisten tai läheisten kalatalousalueiden kanssa.

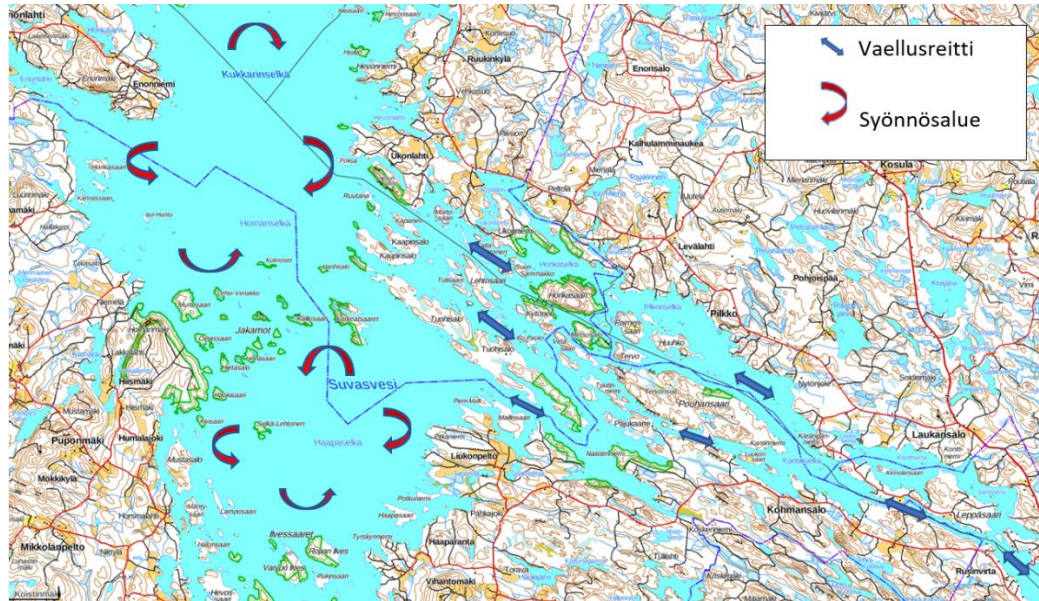
6 Vaelluskalojen, uhanalaisten kalakantojen ja biologisen monimuotoisuuden huomioon ottaminen toimenpiteissä

Vaelluskaloista luonnonkutsuisen kannan elinkierto otetaan huomioon toimenpiteiden suunnittelussa. Suunnittelun apuna käytetään Vuoksen järvitaimenen toimenpideohjelmää (Takkunen ym. 2018). Lisäksi suunnittelussa käytetään apuna järvilohen ja nieriän valtakunnallisia tai alueellisia hoito-ohjelmia (Kaijomaa ym. 2011).

Kalastussäännöksissä otetaan huomioon Heinäveden reitin kalatalousalueen kutupaikoilta Suvasveden alueelle syönnökselle vaeltavat taimenet. Taimenen kutuajan lähestyessä taimenen kutuvaellusreitti kulkee alueen kaakkoisosassa. Kutuvaellusreitillä turvataan taimenenvaellus kalastusmääräyksillä ja mahdollistetaan kutukypsien taimenyksilöiden lisääntyminen kutualueilla (Kuvat 3. ja 4.).

Kuva 3. Luonnonkutuisen taimenen kutu- ja syönnösalueet Suvasveden kalatalousalueella

Kuva 4. Taimenen vaellusreitti Suvasveden syönnösalueiden ja Heinäveden reitin kutualueiden välillä.

Kalatalousalueelle kotiutettavan taimen elinkierto turvataan myös kalastussäädöksillä. Virtavesikohteilla, missä taimenen kotiutus onnistuu, laaditaan mm. jokisuulle kalastuskieltoalue turvaamaan kalojen vapaa liikkuminen kutualueiden ja syönnösalueiden välillä. Kalastusmääräyksillä voidaan myös turvata taimenen liikkumista kapeikoilla tai vastaavilla paikoilla. Kotiutetun taimenkannan hoidosta tehdään tarkempia päätöksiä uuden tiedon kertymisen perusteella ja uudet toimenpiteet kirjataan käyttö- ja hoitosuunnitelmaan päivityksen yhteydessä (Kuva 5.).

Kuva 5. Taimenen kotiutuskohde Vahtovanjoki ja taimenen arvioitu vaellusreitti syönnösalueille.

Alueella esiintyvä äärimmäisen uhanalainen saimaannieriä (Hyytinen ym. 2006) ja erittäin uhanalainen järvikutuinen harjus (Sundell 2009) ovat alkuperältään vuosituhannen vaihteen istutuksista lähtöisiä. Näiden lajien kutupaikkoja ja kannan tilaa pyritään selvittämään. Näiden lajien hoidon toimenpiteistä tehdään tarkempia päätöksiä tiedon karttumisen myötä ja uudet toimenpiteet kirjataan päivityksen yhteydessä käyttö- ja hoitosuunnitelmaan.

7 Täpläravun ja muiden vieraslajien huomioon ottaminen toimenpiteissä

Kalatalousalueella esiintyy sekä täplärapua että jokirapua. Täplärapua esiintyy paikoitellen runsaslukuisena Suvasveden kaakkoisosassa, mihin se on levinnyt Heinäveden reitin kalatalousalueen puolelta. Täpläravusta on

tehty havaintoja mm. Lapinsalmesta, joten on mahdollista, että täplärapu on levinnyt nykyisin myös Roikanveteen.

Jokirapua esiintyy alueen Paljakassa, pienvesistöissä ja virtavesikohteilla. Täpläravun leviämistä jokirapualueille ja laajemmin kalatalousalueen alueelle pyritään estämään tehokkaan pyynnin avulla. Luvatonta täplärapujen levittämistä pyritään estämään tiedotuksen avulla.

Tarkempia tietoja täpläravun huomioon ottamisesta toimenpiteissä löytyy liitteenä olevasta jokiravun suojeluohjelmasta. Suojeluohjelmassa esitetyt toimet ovat kansallisen rapustrategian mukaisia.

8 Ehdotus kalastonhoitomaksuina kerättävien varojen omistajakorvauksiin käytettävän osuuden jakamiseksi

Kalatalousalue jakaa omistajakorvaukset Kalpan (Kalatalousalueen sähköiset palvelut) avulla. Palveluun kuuluu alueen kartta ja tiedot vesikiinteistöistä ja niiden omistajista.

Vesienomistajille jaetaan maksullisesta yleiskalastusoikeudesta (viehekalastus yhdellä vavalla) ja kalastusopastoinnista kertyviä korvauksia. Kalatalousalue päättää varojen jakamisperiaatteista kevään yleiskokouksessa. Jakoperuste koskee korvausta, joka on kerätty edellisenä vuotena ja josta ELY-keskus antaa päätöksen kuluvana vuotena.

Kalpassa määritetään kalastusalueelle kalastusrasitusta kuvaava perusarvo. Kartalle luodaan poikkeusalueita, joiden arvot voivat olla erilaisia kuin kalatalousalueen perusarvo. Alueet, joissa yleiskalastus on kiellettyä www.kalastusrajoitus.fi -sivustolla ympäri vuoden, saavat aina arvon nolla.

Kalatalousalueen perusarvo on vuoden 2020 käyttö- ja hoitosuunnitelmassa 4. Perusarvo kuuluu keskusjärvelle Suvasvedelle sekä siihen veneellä kulkukelpoisessa yhteydessä oleville vesialueille. Suvasveden lisäksi perusarvon piiriin kuuluvat mm. Roikanvesi, Kohma ja Paljakka. Suvasvedellä ja Roikanvedellä yleiskalastusrasitusta lisää merkityt venereitit sekä yleiset veneenlaskupaikat. Kohma ja Paljakka ovat keskusjärveltä veneellä saavutettavia vesistöjä ja suosittuja kalastuskohteita.

Perusarvosta poikkeava arvo 3 on pienvesistöillä, joihin ei ole veneellä kuljettavaa vesiyhteyttä Suvasvedeltä. Näiden vesistöjen kalastajaryhmissä korostuvat rantojen asukkaat sekä mökkiläiset ja satunnaisempien kalastajaryhmien luoma kalastuspaine on vähäisempi kuin perusarvon alueilla.

Arvon 0 piiriin kuuluvat kalastonhoitomaksun kalastusoikeuden ulkopuolelle rajatut Lylyjoki, Vaahtovanjoki, Varpasenjoki, Välijoki, Rummukanjoki, Haapasenjoki ja Lapinjoki (www.kalastusrajoitus.fi).

9 Alueellinen edunvalvonta

Kalatalousalueella ei ole merkittävää teollista toimintaa eikä suuria asuinkeskittymiä. Merkittävimmät haittavaikutukset kalatalousalueella aiheutuu hajakuormituksesta, mikä saattaa näkyä mm. paikallisena

rehevyyden lisääntymisenä. Kalatalousalue tuo omia näkemyksiään esiin ja pyrkii vaikuttamaan ympäristön tilaan lausuntojen avulla.

Kalatalousalue toimii tarvittaessa yhteistyössä Heinäveden ja Vaikkojoki-Juojärven kalatalousalueiden kanssa Palokinkoskien kalataloudellisessa kehittämisessä. Palokinkosket ovat olleet historiallisesti Suvasveden alueen tärkein taimenen lisääntymisalue ja kosket ovat jääneet kuiville voimalaitosrakentamisen myötä. Kalatalousalue kannattaa Palokinkoskien ennallistamista ja edistää tavoitteen toteutumista käytettävissä olevien resurssien mukaan (Pautamo 2003).

10 Suunnitelma viestinnästä

Viestintä on tärkeä osa tehokasta kalatalousalueen toimintaa. Sisäisellä viestinnällä pidetään kalatalousalueen hallitus, kalastuksenvälvontä ja muut toimijat ajantasalla kalatalousalueen asioista. Ulkoinen viestintä lisää kalatalousalueen näkyvyyttä ja kertoo ulospäin kalatalousalueen toiminnasta.

Tavoitteena on, että kalatalousalueen toiminnan viestintä tukee eri toimijoiden yhteistyötä ja auttaa kalatalousalueen tavoitteiden ja osatavoitteiden saavutamisessa. Toimiva viestintä on aina kaksisuuntaista vuoropuhelua eri toimijoiden kesken. Viestintäkulttuurin tavoitteena on olla myös mahdollisimman avointa.

Kalatalousalueen viestintään nimetään viestintävastaava, joka suunnittelee ja toteuttaa viestintää. Jos viestintävastaavaa ei nimetä, niin vastuu viestinnästä on silloin kalatalousalueen puheenjohtajalla ja toiminnanjohtajalla. Vaikka päävastuu viestinnästä on siihen nimetyllä henkilöllä, niin viestinnän on kuitenkin tarkoitus olla koko hallituksen yhteinen asia.

Sisäisen viestinnän kohteita ovat kalatalousalueen hallitus, kalastuksenvälvontä ja muut toimihenkilöt. On tärkeää, että osakaskunnat pitävät hallituksen ajantasalla mm. yhteystiedoistaan, lupamyynnistä, istutuksista, kunnostuksista ja kalastuksenvälvonnastaan. Sisäisen viestinnän kanavia ovat mm. henkilökohtainen yhteydenpito, sähköposti, Whatsapp ja kokoukset. Kokouskäytännöissä pyritään myös mahdollistamaan sähköisesten etäkokouksien pitäminen, jolloin kokouksia voidaan järjestää helpommin ja käytäntö mahdollistaa kokousten pitämisen myös poikkeusolosuhteissa.

Ulkoinen viestintä kohdistuu osakaskuntiin ja muihin vesialueen omistajiin, naapurikalatalousalueisiin, kalastajiin, kuntiin ja kaupunkeihin, järjestöihin, tiedotusvälineisiin ja viranomaisiin. Aihepiireinä ulkoisessa viestinnässä ovat mm. kalatalousalueen toiminta, voimassa oleva paikallinen kalastuksen säätely, kalastuksenvälvontä, omistajakorvaukset, kalastusmahdollisuudet, luvat ja lupien myynti sekä voimassa olevat kalastussäädökset.

Ulkoista viestintää toteutetaan mm. nettisivujen kautta, tiedotteilla, lehti-ilmoituksilla ja artikkeleilla sekä esitteillä. Netti-ilmoituksissa käytetään hyväksi kalatalousalueen nettisivuja <https://suvasvedenkalatalousalue.fi/>. Mikäli kalatalousalue kokee sosiaalisen median käyttöön oton hyödylliseksi, otetaan käyttöön esimerkiksi Facebook tai Instagram -palvelut osana kalatalousalueen viestintää.

11 Käyttö- ja hoitosuunnitelman toimeenpano

Käyttö- ja hoitosuunnitelman toteuttamisesta vastaavat yhdessä kalatalousalue, kalastusoikeuden haltijat ja viranomaiset. Osakaskuntien ja yksityisten vesialueiden omistajien on järjestettävä oman vesialueensa kalastusta ja hoitoa suunnitelman mukaisesti ja viranomaisten on otettava suunnitelman linjaukset toiminnassaan huomioon.

Ely-keskus toimeenpanee sellaiset alueelliset säätelytoimet, joiden soveltaminen edellyttää ELY-keskuksen päätöstä.

Toimeenpanoon liittyy käytännön toimia, joiden yksityiskohdat, aikataulut ja vastuualueet kuvataan kalatalousalueen toimintasuunnitelmassa. Toimintakertomukseen liitettäviä asioita ovat mm. rahoitukseen, kalastussääntöihin, kunnostuksiin, istutuksiin, yhteistyö kuvioihin, viestintään, kalastuksen valvontaan, edunvalvontaan ja seurantaan liittyvät asiat.

Käytännön toimenpiteiden koostaminen toimintakertomukseen auttaa seuraamaan käyttö- ja hoitosuunnitelman tavoitteiden täyttymistä. Jatkuva toimenpiteiden seuranta helpottaa käyttö- ja hoitosuunnitelman vaikuttavuuden arvioimista sekä suunnitelman päivittämisen tarpeen arvioimista.

12 Vaikuttavuuden arviointi ja suunnitelman päivitys

Käyttö- ja hoitosuunnitelman vaikuttavuutta arvioidaan siinä esitettyjen kalakantoihin ja kalastukseen liittyvien tavoitteiden onnistumisen kautta. Suunnitelman vaikuttavuutta arvioidaan ensimmäisen kerran vuonna 2025 kalatalousalueen kevätkokouksessa ja toisen kerran vuonna 2028 kevätkokouksessa. Vaikuttavuuden arviointiin toiminnanjohtaja kokoaa yhteenvedon tehdyistä toimenpiteistä ja niiden tuloksista sekä muista kalastoon ja kalastukseen liittyvistä seurannoista.

Luonnonkutsuisen taimenenkantojen tilasta kerätään tietoa myös yhteistyössä Heinäveden reitin kalatalousalueen kanssa. Taimenkantojen tilan kohentumista voidaan arvioida mm. tiedoilla kutualueiden poikastihyeyksistä. Myös saalisilmoituksista saatava tieto auttaa arvioimaan vaelluskalojen kannan tilan muutoksia.

Kaupallisen kalastuksen tilasta saadaan tietoa saalisilmoituksista ja palautteena kaupallisen kalastuksen harjoittajilta.

13 Viitteet

www.kalastusrajoitus.fi

Sundell, P. 2009. Lisääntykö harjus luontaisesti Suvasvedellä? -Yhteenvedo maastokäynnin tuloksista. Jyväskylän yliopisto. Ympäristöntutkimuskeskus. Tutkimusraportti 158/2009.

Pautamo, J. 2003. Heinäveden ja Juojärven kunnostusmahdollisuudet järvilohen ja taimenen luontaisen lisääntymisen tarpeisiin-historiasta nykytilanteen mahdollisuuksien arviointiin. Heinäveden kunta 2003.

Pyykkönen, A. 2007. Suvasveden kalastusalueen käyttö- ja hoitosuunnitelma 2007 – 2017. Pohjois-Savon Kalatalouskeskus 2007.

Pyykkönen, V. 2017. Kalastus Suvasveden kalastusalueella 2016-2017. Pohjois-Savon Kalatalouskeskus Ry.

Takkunen, T. ym. 2018. Vuoksen vesistöalueen järvitaimenkantojen toimenpideohjelma. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Raportteja 80/2018.

Hyytinen, L. ym. 2006. Saimaannieriän toimenpideohjelma. Kuolimon nieriän elvyttäminen ja luonnossa lisääntyvän, kalastusta kestävän saimaannieriäkannan palauttaminen. Kala- ja riistahallinnon julkaisuja 80/2006.

Kaijomaa, V-M. ym. 2011. Saimaan järvilohen hoito-ohjelma. Pohjois-Karjalan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaisuja 3/2011.

Sivonen, O. 2017. Tiilikkalanjoen maastokartoitus ja kunnostussuunnitelma. Osuuskunta kala- ja vesistötutkimus Vesi-Visio. Työraportit 3/2017.

Sarpakunnas, M. 2019. Suvasveden taimenpurot kuntoon -hanke 2017-2018. Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy.

Aluehallintovirasto 2012. Dnro ISAVI/95/04.09/2011.

14 Liitteet

1. Ehdotus kalastuksen säätelytoimista Suvasvedellä vuosina 2022-2031.
2. Alustava korvaushinnoittelu ELY-keskuksen myöntämissä kaupallisen kalastuksen luvissa.
3. Jokiravun suojeleluohjelma Suvasvedelle.

EHDOTUS SUVASVEDEN KALATALOUSALUEEN KALASTUKSEN SÄÄTELYTOIMISTA VUOSILLE 2022-2031

POHJOIS-SAVON KALATALOUSKESKUS RY 2021

Sisältö

Johdanto	3
Ehdotukset kalastuksen säätelytoimenpiteiksi vuosille 2022-2031	3
Verkkokalastuksen säätely	3
Verkkokalastuksen säätely taimenen vaellusalueilla	3
Kalastuskieltoalueet	4
Muu kalastuksen säätely	6

Työn tilaaja: Suvasveden kalatalousalue

Suunnitelman laatija: Janne Partanen

Päiväys: 17.11.2021

Päivitetty: 1.11.2022

Johdanto

Tämä ehdotus kalastuksen säätelytoimenpiteistä Suvasveden kalatalousalueelle liittyy kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaan vuosille 2022-2031. Käyttö- ja hoitosuunnitelman yhtenä osana on määritellä kalatalousalueen kalavarojen käytön tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet. Kalastuksen säätelyllä voidaan pyrkiä saavuttamaan asetettuja tavoitteita ja tässä ehdotuksessa tarkennetaan käyttö- ja hoitosuunnitelmaan kirjattuja kalastuksen säätelyn yleisiä tavoitteita.

Ehdotukset kalastuksen säätelytoimenpiteiksi vuosille 2022-2031

Verkkokalastuksen säätely

Verkkokalastuksessa saa käyttää kalatalousalueen suurilla järvillä Roikalla, Suvaksella ja Paljakassa pohjaverkkopyynnissä alle 10 metrin syvyisillä vesialueilla minimissään solmuväliltään 45 mm verkkoja ja yli 10 metrin syvyisillä alueilla minimissään 55 mm verkkoja. Lisäksi pohjaverkkopyynnissä sallitaan solmuväliltään alle 28 mm verkot särkikalojen ja ahventen pyynnin mahdollistamiseksi. Rajoitus mahdollistaa kalavarojen monipuolisen hyödyntämisen.

Roikalla, Suvaksella ja Paljakassa pinta- ja välivesipyynnissä sallitaan käytettäväksi alle 23 mm muikkuverkkoja ja yli 79 mm solmuvälin harvoja verkkoja. Sääntö mahdollistaa normaalin muikun verkkopyynnin ja parantaa taimenen sekä järvilohen kasvumahdollisuuksia kalatalousalueella.

Kukkarin- ja Haapaselän alueilla suositellaan käytettäväksi pohjaverkkopyynnissä solmuväliltään minimissään 60 mm verkkoja taimenen ja järvilohen poikaskuolleisuuden vähentämiseksi ja istutusten tuoton parantamiseksi.

Paljakassa suositellaan käytettäväksi minimissään 60 mm solmuvälin verkkoja talvella yli 10 metrin syvyysvyöhykkeellä kuhakannan tuoton parantamiseksi.

Pienvesille ei aseteta kalatalousalueen puolesta rajoituksia verkkokalastukselle.

Verkkokalastuksen säätely taimenen vaellusalueilla

Suvasveden tärkeimmällä tunnetulla taimenen vaellusalueella (Kuva 1.) käytetään pohjaverkkopyynnissä 15.8.-31.10. välisenä aikana solmuväliltään 65 mm tai suurempia verkkoja. Toimenpiteellä turvataan luontaisen taimenkannan kutuvaellusta, minkä arvioidaan ajoittuvan alkusyksylle ennen kutuaikaa. Kutuvaelluksen arvioidaan olevan ohi marraskuun alkuun mennessä.

Alle 23 mm solmuvälin muikkuverkkojen käyttö on sallittua. 23 mm ja sitä suuremman solmuvälin pinta- ja välivesiverkot ja alle 65 mm solmuvälin pohjaverkot ovat siis kyseisenä ajanjaksona kiellettyjä. Muina aikoina (1.1.-14.8. ja 1.11.-31.12.) on vaellusalueella käytössä samat säännöt kuin muualla kalatalousalueen vesillä.

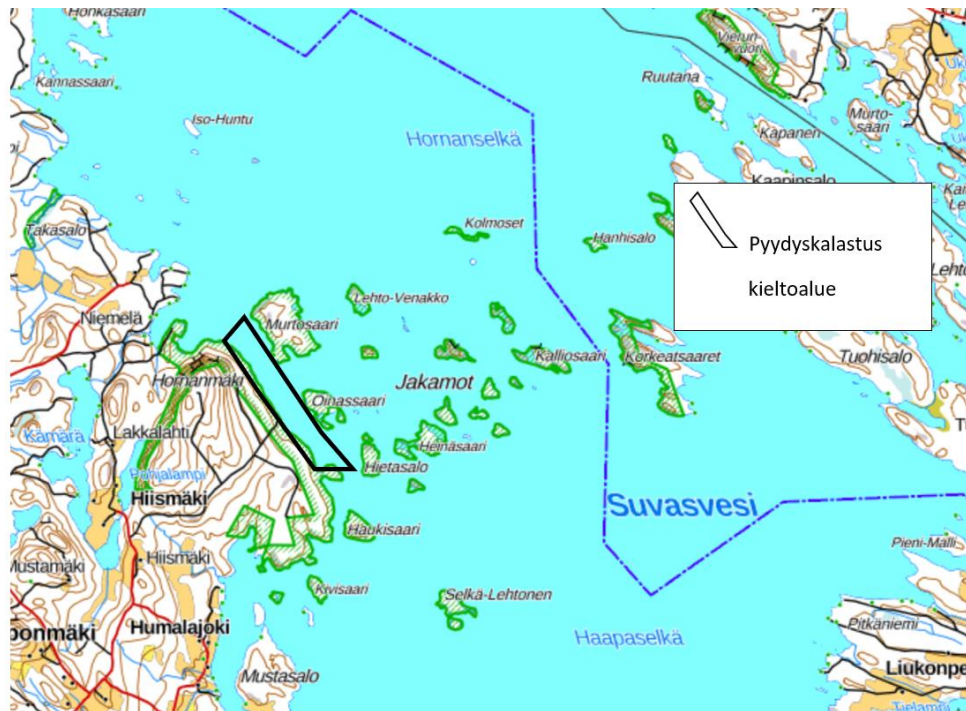
Kuva 1. Taimenen kutuvaelluksen rajoitusalue sekä Rusinvirran verkkokalastuskieltoalue

Kalatalousalueelle voidaan rajata tarvittaessa myös muita taimenen vaellusalueita. Uusia rajauksia voi olla tarpeen tehdä kalatalousalueella toteutettavien virtavesikunnostusten jälkeen, mikäli taimenen poikastuotanto käynnistyy kunnostetuilla alueilla.

Kalastuskieltoalueet

Rusinvirran alueelle (Kuva 1.) määrätään pysyvä verkkokalastuskieltoalue sujuvan veneliikenteen ja kalojen vapaan liikkumisen turvaamiseksi. Rusinvirran alue on myös välttämätön kulkureitti vaeltaville luonnonkutusille taimenkannoille.

Murronsalmen alueelle rajataan verkkokalastuskieltoalue istutusten ja kalojen lisääntymisen turvaamiseksi (Kuva 2.).

Kuva 2. Murronsalmen verkkokalastuskieltoalue.

Vahtovanjoen suulle sekä Uiton salmeen rajataan verkkokalastuskieltoalue kalojen vapaan liikkumisen turvaamiseksi (Kuva 3.).

Kuva 3. Uiton salmen ja Vahtovanjoensuun verkkokalastuskieltoalueet.

Nytönjoen suulle määrätään verkkokalastukselle kieltoalue kalojen vapaan liikkumisen turvaamiseksi (Kuva 4.).

Kuva 4. Nytönjoen verkkokalastuksen kieltoalue

Pienten puromaisten virtavesikohteiden järven suualueelle voidaan määrätä verkkokalastuskieltoalue 100 m säteelle. Tällaisia kohteita voivat olla esimerkiksi Lylyjoki, Mustinjoki, Koirajoki ja Tiilikalanjoki.

Muiden kalalajien lisääntymisen turvaamiseksi voidaan tarpeen mukaan rajatulla alueella kalastusta rajoittaa, mikäli esimerkiksi todennetulla kutupaikalla arvioidaan esiintyvän kalakantaa heikentävää pyyntiä.

Muu kalastuksen säätely

Merkittävin yleinen kalastuksen säätelytoimenpide koskee taimenen alamitan nostoa. Kalatalousalue hakee viranomaispäätöstä istutetun taimenen alamitan nostolle 50 cm pituudesta 60 cm pituuteen. Alamitan nosto koskee kaikkia kalastusmuotoja, mutta alamitan nosto vaikuttaa etenkin alueella harrastettavaan vapakalastukseen. Etenkin alueella suosittu vetouistelun tavoitekaloina ovat tyypillisesti juuri taimen ja järvilohi. Alamitan nostolla halutaan parantaa taimenistutusten tuloksellisuutta ja parantaa kalatalousalueen vesien tuottavuutta.

Istutetun taimenen vetouistelulle asetetaan yhden kalan henkilökohtainen päiväkiintiö. Päiväkiintiöllä voidaan turvata tasaisempaa saalisvarmuutta sekä kehittää kestävämpää kalastuskulttuuria.

Kalastusasetuksen mukaisesti istutetulla järvilohella on vapaa-ajankalastuksessa yhden kalan päiväkohtainen kiintiö ja järvilohen alamitta on 60 cm.

Pienillä puromaisilla virtavesialueilla on kalastushoitomaksuun perustuva vapakalastus kielletty. Taimenen poikastuotannon kannalta olisi tarpeellista laajentaa vapakalastuskielto koskemaan myös osakaskuntalupia. Tarvittaessa myös jokien suualueille viehekalastusta voidaan pyrkiä rajoittamaan ELY-keskukselta haettavan päätöksen avulla.

Harjus rauhoitetaan koko kalatalousalueen alueella.

Kaupallinen muikun troolipyynti arvioidaan olevan nykyisin kestäväällä ja muikkukantaa hoitavalla tasolla. Kaupallisten troolikalastajien määrä kalatalousalueella on nykyisin kalakantojen keston kannalta hyvällä tasolla eikä troolikalastajien määrää tarvitse muuttaa nykyisestä. Muikun troolipyynnissä sallitaan 3 troolin yhtäaikainen käyttö. Muikkukannan tilasta riippuen troolien määrää voidaan vähentää tai lisätä.

Troolikalastusta säädellään määräyksillä vetoajoista. Troolin pisin sallittu yhtäjaksoinen vetoaika on 2,5 tuntia ja lämpimän veden aikaan vetoaikaa suositellaan lyhentämään.

**Liite 2. Alustava korvaushinnoittelu ELY-keskuksen myöntämässä kaupallisen kalastuksen luvissa.
Suvasveden kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelma vuosille 2022-2031.**

Kalastuslain 14 § mukaan käyttö- ja hoitosuunnitelmissa tulee esittää korvausperuste ELY-keskuksen myöntämille 13 § mukaisille kaupallisen kalastuksen kalastusluville. Suvasveden käyttö- ja hoitosuunnitelmassa on rajattu kaupalliseen kalastukseen erityisen hyvin sopivat alueet, joille ELY-keskuksen myöntämien lupien korvaushinnoittelu perustuu pinta-alaperusteiseen laskentatapaan. Pinta-alaperusteinen hinta määräytyy haettavan lupa-alueen pinta-alasta sekä siellä käytettävistä pyydyksistä.

Oheinen esimerkkitaulukko on laadittu käyttö- ja hoitosuunnitelman tekohetken arvioidun hintatason mukaan. Mikäli kalastuslain 13 § mukaisia kalastuslupia tullaan myöntämään käyttö- ja hoitosuunnitelman voimassaoloaikana, voidaan taulukkoa käyttää lähtökohtana korvaustason määrittelylle. Lopullinen korvaushinta tulee määräytymään sen hetkisten osakaskuntien kalastuslupien hintatasojen perusteella ja hinnoittelu hyväksytään kalatalousalueen kokouksessa ennen käyttöönottoa.

Esimerkkitaulukkoa ei ole tarkoitettu ohjaamaan osakaskuntien lupahinnoittelua, vaan sitä käytetään ainoastaan poikkeustapauksissa. Poikkeustapaus voi syntyä, mikäli kaupallinen kalastaja ei pääse haluamalleen alueelle kalastamaan muuten kuin ELY-keskuksen myöntämän luvan avulla. ELY-keskus voi myöntää luvan ainoastaan käyttö- ja hoitosuunnitelmassa esitetyille alueelle (kuva 2., sivu 11).

Lupa-alueen pinta-ala yli 50, mutta alle 500 ha			
Pyydys:	€:	Pyydys:	€:
Trooli	600	Rapumerta	10
Nuotta	300	Rysä, korkeus alle 2 m + 30€ /metri	10
Verkko (pit. enintään 30 m)	10	Pitkäsiima	10
Merta, katiska	5	Syöttikoukku 5 kpl	5
Lupa-alueen pinta-ala yli 500, mutta alle 1000 ha			
Pyydys:	€:	Pyydys:	€:
Trooli	900	Rapumerta	15
Nuotta	450	Rysä, korkeus alle 2 m + 40€ /metri	15
Verkko (pit. enintään 30 m)	15	Pitkäsiima	15
Merta, katiska	5	Syöttikoukku 5 kpl	5
Lupa-alueen pinta-ala 1000-5000 ha			
Pyydys:	€:	Pyydys:	€:
Trooli	1200	Rapumerta	20
Nuotta	600	Rysä, korkeus alle 2 m + 50€ /metri	20
Verkko (pit. enintään 30 m)	20	Pitkäsiima	20
Merta, katiska	10	Syöttikoukku 5 kpl	10
Lupa-alueen pinta-ala yli 5000 ha			
Pyydys:	€:	Pyydys:	€:
Trooli	1800	Rapumerta	30
Nuotta	900	Rysä, korkeus alle 2 m + 60€ /metri	30
Verkko (pit. enintään 30 m)	30	Pitkäsiima	30
Merta, katiska	15	Syöttikoukku 5 kpl	15

SUVASVEDEN KALATALOUSALUE JOKIRAVUN SUOJELUOHJELMA VUOSILLE 2022-2031

POHJOIS-SAVON KALATALOUSKESKUS RY 2021

Sisältö

Johdanto	3
Jokiravun esiintyminen ja kannan nykytila Suvasveden kalatalousalueella	3
Täpläravun esiintyminen ja kannan nykytila Suvasveden kalatalousalueella...	3
Suunnitelma jokiravun suojelutoimenpiteistä Suvasveden kalatalousalueella	4
Lähdeluettelo	5

Työn tilaaja: Suvasveden kalatalousalue

Suunnitelman laatija: Janne Partanen

Päiväys: 17.11.2021

Johdanto

Tämä jokiravun suojeluohjelma on osa Suvasveden kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaa vuosille 2022-2031. Suvasveden kalatalousalueella esiintyy sekä jokirapua että haitalliseksi vieraslajiksi luokiteltua täplärapua. Molempin rapulajien esiintymisen takia on tarpeellista laatia tarkempi jokiravun hoitosuunnitelma käyttö- ja hoitosuunnitelman liitteeksi.

Jokiravun esiintyminen ja kannan nykytila Suvasveden kalatalousalueella

Jokirapua esiintyy tiettävästi ainakin Suvasveden kalatalousalueen länsi- ja eteläosissa. Jokiravun esiintymisestä ei kuitenkaan ole olemassa kovin tarkkoja tietoja. Osakaskuntatiedustelujen perusteella jokirapua esiintyy mm. Paljakassa ainakin Soinilansalmeen asti. Paljakkaan laskevassa Lylyjoessa on ollut rapuruttoa 2010 luvulla ja Lylyjoen jokirapukanta on nykyisin heikko. Jokirapua esiintyy myös todennäköisesti Vaahtovanjoessa ja Vaahtovanjokeen liittyvissä jokiuomissa.

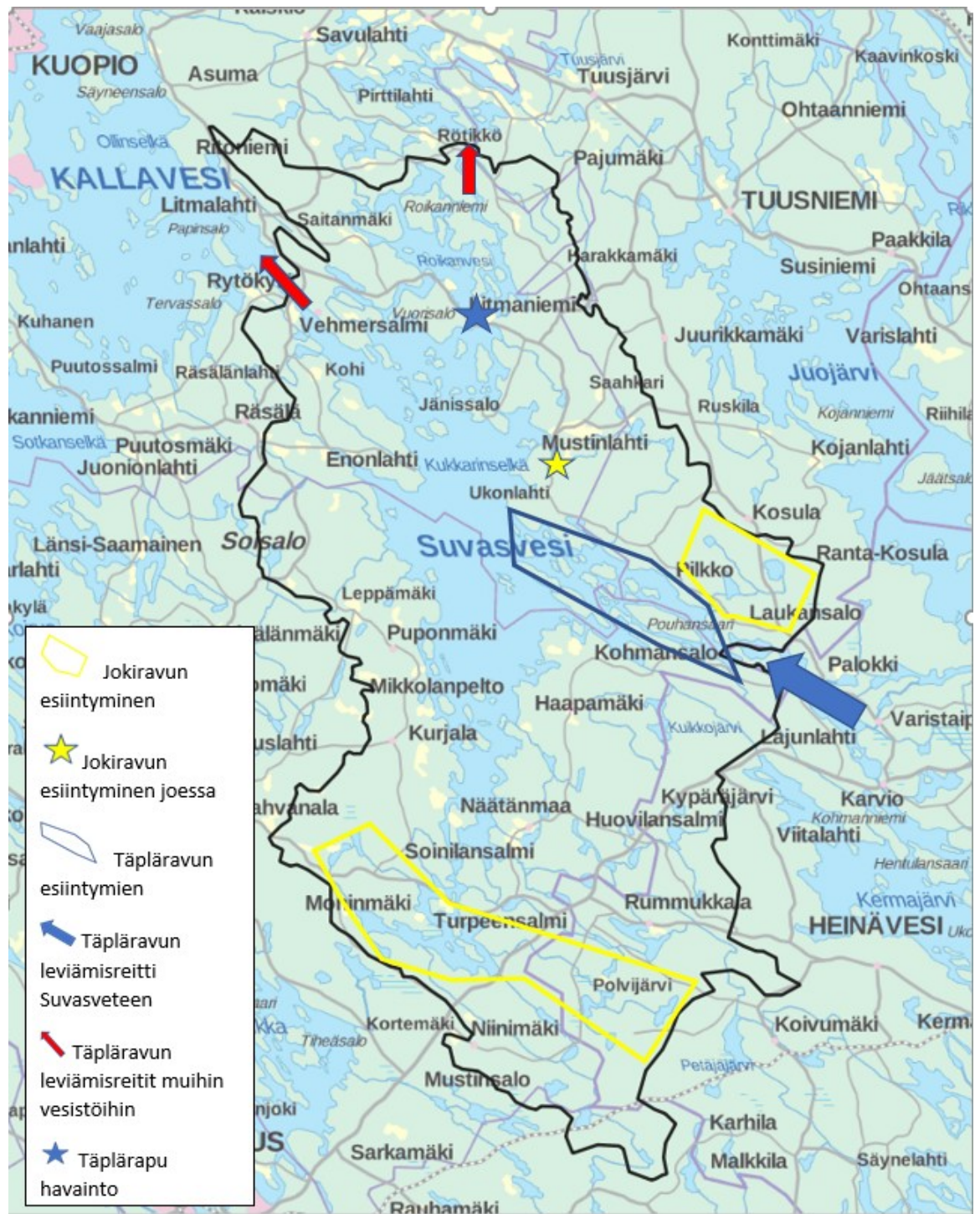
Toinen tunnettu jokiravun esiintymisalue sijaitsee kalatalousalueen länsiosan pienissä järvissä. Jokirapua esiintyy alueella Suvasveteen laskevassa Koirajoessa ja Koirajoen latvoilla sijaitsevilla pienissä järvi- ja lampivesissä. Tärkeimpiä jokirapujärviä alueella ovat mm. Rääpysjärvi, Kivijärvi, Petrasenlampi ja Raatteinen (Pyykkönen 2017, Osakaskuntatiedustelu 2020).

Näiden tunnettujen jokirapuesiintymien lisäksi jokirapua tiettävästi esiintyy myös Suvasveden länsirannalle laskevassa Mustinjoessa (Kuva 1.).

Täpläravun esiintyminen ja kannan nykytila Suvasveden kalatalousalueella

Täplärapua esiintyy tunnetusti kalatalousalueen länsiosassa, minne täplärapu on levinnyt alapuolisesta vesistöstä Heinäveden kalatalousalueen puolelta. Länsiosassa täplärapu on lisääntynyt voimakkaasti osakaskuntatiedustelujen perusteella viimeisen kymmenen vuoden aikana ja nykyisin täplärapu muodostaa pyytämistä kestävän kannan Suvasveden länsiosassa.

Täpläravun esiintymisestä laajemmin Suvasveden alueella ei ole olemassa tarkempaa tietoa, mutta havaintoja täpläravusta on tehty ainakin Lapinsalmen alueella Suvasveden ja Roikanveden rajalla (Kuva 1.).

Kuva 1. Jokiravun ja täpläravun tunnetut esiintymisalueet Suvasveden kalatalousalueella. Täpläravun leviämissuunnat Suvasveden kalatalousalueelta.

Suunnitelma jokiravun suojelutoimenpiteistä Suvasveden kalatalousalueella

Täplärapu on levinnyt Suvasveden kalatalousalueelle lännestä Heinäveden reitin vesialueilta. Arvion mukaan täplärapu tulee leviämään laajemmin Suvasveden kalatalousalueen vesillä ja täpläravun leviäminen jatkuu mahdollisesti Suvasveden kautta Kallaveden ja Nilsin reitin kalatalousalueille. Reitti Kallaveden kalatalousalueelle kulkee Vehmersalmen kautta ja Nilsin reitille Summan kanavan kautta.

Täpläravun leviäminen kalatalousalueen nykyisille jokirapualueille pyritään estämään tehokkaalla täplärapupyynnillä. Täpläravun pyyntiä voidaan tehostaa mm. edistämällä ravustusmahdollisuuksia ja helpottamalla ravustuslupien saantia.

Länsiosan jokirapualueet liittyvät Suvasveteen Koirajoen kautta. Koirajoen suulla ja koirajoessa suositellaan tehokasta ravustusta, jossa kaikki saadut täpläravut poistetaan vesistöstä.

Soinilansalmen alueella suositellaan tehokasta täpläravun pyyntiä täpläravun Paljakkaan leviämisen estämiseksi.

Täplärapualueella tulee käyttää eri pyydyksiä ravustukseen kuin jokirapualueilla. Kalatalousalueen tiedottamisella pyritään lisäämään ravustajien tietoa täpläravusta ja jokiravusta. Tiedottamisella pyritään saamaan aikaiseksi kestävä ravustuskulttuuri, missä huomioidaan eri rapulajit ja toteutetaan tarvittavia toimenpiteitä rapuruton leviämisen estämiseksi. Tiedottamien ravustuksesta ja rapurutosta toteutetaan ensisijaisesti kalatalousalueen internet-sivuilla.

Mikäli täplärapuhavaintoja tehdään Vehmerssalmen tai Summan kanavan alueella, suositellaan näille alueille tehostettua täplärapupyyntiä täpläravun leviämisen estämiseksi muiden kalatalousalueiden vesialueille.

Jokirapualueilla huomioidaan jokirapujen tarpeet vesiensuojelussa ja vesistökunnostuksissa. Näitä alueita ovat etenkin kalatalousalueen virtavesialueet.

Jokirapukantoja voidaan tarvittaessa hoitaa siirtoistutuksilla. Jokirapuistutuksista sovitaan aina tapauskohtaisesti ELY-keskuksen kanssa ja istutuksissa käytetään rapuruttopaaksi tunnettua jokirapukantaa. Mahdollinen jokirapuistutuskohde kalatalousalueella on Lylyjoki, missä jokirapukannan tila on nykyisin heikko. Ennen istutusta on kuitenkin tarpeen selvittää esiintyykö Lylyjoessa nykyisin rapuruttoa.

Kalatalousalue pyrkii keräämään tietoa jokiravun ja täpläravun kantojen tilasta. Kerätyn tiedon avulla voidaan arvioida jatkossa tarvittavia toimenpiteitä jokiravun suojelemiseksi.

Lähdeluettelo

Erkamo, E. ym. 2019. Kansallinen rapustrategia 2019-2022. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisujan 2019:4.

Pyykkönen, V. 2017. Kalastus Suvasveden kalastusalueella 2016-2017. Pohjois-Savon Kalatalouskeskus Ry.

Osakaskuntatiedustelu 2020. Pohjois-Savon Kalatalouskeskus Ry.